

Minister Rozwoju Regionalnego

**Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013
Wytyczne w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO IiŚ**

***Elżbieta
Bieńkowska
Minister Rozwoju
Regionalnego***

Warszawa, 19 grudnia 2007 r.

Spis Treści

1. ROZDZIAŁ 1 - PODSTAWA PRAWNA	5
1.1 <i>PODROZDZIAŁ 1 - AKTY PRAWNE I DOKUMENTY REGULUJĄCE KWALIFIKOWALNOŚĆ WYDATKÓW W RAMACH PROGRAMU OPERACYJNEGO INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO</i>	5
2. ROZDZIAŁ 2 - ZAKRES REGULACJI	8
2.1 <i>PODROZDZIAŁ 1 - CEL WYTYCZNYCH</i>	8
2.2 <i>PODROZDZIAŁ 2 - ZAKRES OBOWIĄZYWANIA WYTYCZNYCH</i>	8
3. ROZDZIAŁ 3 - SKRÓTY I POJĘCIA WYSTĘPUJĄCE W WYTYCZNYCH	9
4. ROZDZIAŁ 4 - KWALIFIKOWALNOŚĆ PROJEKTU A KWALIFIKOWALNOŚĆ WYDATKÓW	11
4.1 <i>PODROZDZIAŁ 1 - OCENA KWALIFIKOWALNOŚCI PROJEKTU ORAZ KWALIFIKOWALNOŚCI WYDATKÓW</i>	11
4.2 <i>PODROZDZIAŁ 2 - ZASIĘG GEOGRAFICZNY KWALIFIKOWALNOŚCI</i>	11
4.3 <i>PODROZDZIAŁ 3 - TRWAŁOŚĆ PROJEKTU</i>	12
5. ROZDZIAŁ 5 - OGÓLNE ZASADY DOTYCZĄCE KWALIFIKOWANIA WYDATKÓW	13
5.1 <i>PODROZDZIAŁ 1 - OKRES KWALIFIKOWANIA WYDATKÓW</i>	13
5.1.1 <i>Sekcja 1 - Pojęcie i ramy okresu kwalifikowania wydatków</i>	13
5.1.2 <i>Sekcja 2 - Okres kwalifikowania wydatków w projektach realizowanych w ramach programów pomocy publicznej</i>	13
5.1.3 <i>Sekcja 3 - Możliwość finansowania projektów częściowo zrealizowanych w momencie przyznania dofinansowania w ramach PO liŚ</i>	14
5.1.4 <i>Sekcja 4 - Okres kwalifikowania wydatków a zwrot tzw. kwot zatrzymanych w kontraktach na roboty</i>	15
5.2 <i>PODROZDZIAŁ 2 - WYDATKI FAKTYCZNIE PONIESIONE ORAZ KOSZTY NIE WIĄŻĄCE SIĘ Z PRZEPŁYWEM ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH</i>	15
5.2.1 <i>Sekcja 1 - Wkład niepieniężny</i>	16
5.3 <i>PODROZDZIAŁ 3 - ZASADA EFEKTYWNOŚCI</i>	17
5.4 <i>PODROZDZIAŁ 4 - ZASADA PRZEJRZYSTOŚCI I DOKUMENTOWANIA WYDATKÓW KWALIFIKOWALNYCH</i>	18
5.5 <i>PODROZDZIAŁ 5 - ZGODNOŚĆ Z PRZEPISAMI PRAWA POLSKIEGO I WSPÓLNOTOWEGO</i>	18
5.6 <i>PODROZDZIAŁ 6 - PODMIOT DOKONUJĄCY WYDATKÓW KWALIFIKOWALNYCH</i>	21
5.7 <i>PODROZDZIAŁ 7 - PODMIOT, NA RZECZ KTÓREGO PONOSZONE SĄ WYDATKI KWALIFIKOWALNE</i>	23
5.7.1 <i>Sekcja 1 - Kwalifikowalność wydatków w przypadku dokonania przez Wykonawcę cesji płatności należnych na rzecz instytucji finansowej</i>	23
5.7.2 <i>Sekcja 2 - Kwalifikowalność wydatków w przypadku dokonania przez Wykonawcę cesji płatności należnych na rzecz podwykonawcy</i>	24
5.7.3 <i>Sekcja 3 - Kwalifikowalność wydatków w przypadku, gdy beneficjent dokonuje płatności bezpośrednio na rachunek podwykonawców</i>	24
5.7.4 <i>Sekcja 4 - Kwalifikowalność wydatków poniesionych na rachunek wskazany przez komornika na podstawie tytułu wykonawczego</i>	24
5.8 <i>PODROZDZIAŁ 8 - OCENA KWALIFIKOWALNOŚCI WYDATKU W TRAKCIE REALIZACJI PROJEKTU</i>	24
5.9 <i>PODROZDZIAŁ 9 - ZAKAZ PODWÓJNEGO FINANSOWANIA</i>	25
5.10 <i>PODROZDZIAŁ 10 - PROJEKTY GENERUJĄCE DOCHÓD</i>	26

5.10.1 Sekcja 1 - Kary umowne	27
5.11 PODROZDZIAŁ 11 - ZMIANY PROJEKTÓW.....	28
6. ROZDZIAŁ 6 - SZCZEGÓŁOWE ZASADY DOTYCZĄCE KWALIFIKOWANIA WYDATKÓW	30
6.1 PODROZDZIAŁ 1 - PRZYGOTOWANIE PROJEKTU.....	30
6.2 PODROZDZIAŁ 2 - ZARZĄDZANIE PROJEKTEM.....	31
6.3 PODROZDZIAŁ 3 - NABYCIE NIERUCHOMOŚCI	35
6.3.1 Sekcja 1- Nabycie nieruchomości niezabudowanej.....	35
6.3.2 Sekcja 2 - Nabycie nieruchomości zabudowanej	36
6.3.3 Sekcja 3 - Wydatki związane z nabyciem nieruchomości.....	37
6.3.4 Sekcja 4 - Kwalifikowalność wydatków poniesionych na obowiązkowy wykup nieruchomości oraz obowiązkowe odszkodowania wynikające z ustanowienia obszaru ograniczonego użytkowania.....	37
6.3.5 Sekcja 5 - Kwalifikowalność wydatków poniesionych na nabycie prawa użytkowania wieczystego.....	38
6.4 PODROZDZIAŁ 4 - BUDOWA I MONTAŻ.....	39
6.4.1 Sekcja 1 - Budowa przyłączy kanalizacyjnych i wodociągowych.....	39
6.4.2 Sekcja 2 - Wydatki związane z budową przyłączy gazowniczych.....	40
6.4.3 Sekcja 3 - Wydatki związane z odtworzeniem nawierzchni drogi	40
6.4.4 Sekcja 4 - Wydatki poniesione na wykonanie robót dodatkowych.....	41
6.5 PODROZDZIAŁ 5 - SPRZĘT I WYPOSAŻENIE	43
6.5.1 Sekcja 1 - Środki trwałe stanowiące część wydatków inwestycyjnych zainstalowane na stałe w ramach projektu.....	43
6.5.2 Sekcja 2 - Przenośne środki trwałe stanowiące część wydatków inwestycyjnych	43
6.5.3 Sekcja 3 - Sprzęt będący środkiem trwałym zakupiony/wytworzony na czas realizacji projektu.....	44
6.5.3.1 Podsekcja 1 - Wydatki związane z zapewnieniem zaplecza Inżyniera nadzoru	44
6.5.4 Sekcja 4 - Wartości niematerialne i prawne	45
6.5.5 Sekcja 5 - Amortyzacja	45
6.5.6 Sekcja 6 - Zakup używanego sprzętu	45
6.5.7 Sekcja 7 - Wydatki związane z zastosowaniem technik finansowania nie powodujących natychmiastowego przeniesienia prawa własności.....	46
6.5.7.1 Podsekcja 1 - Leasing.....	46
6.5.7.2 Podsekcja 2 - Inne techniki finansowania.....	48
6.5.8 Sekcja 8 - Wydatki na zakup materiałów nie stanowiących środków trwałych na czas realizacji projektu.....	48
6.6 PODROZDZIAŁ 6 - DZIAŁANIA INFORMACYJNE I PROMOCYJNE	48
6.7 PODROZDZIAŁ 7 - PODATEK OD TOWARÓW I USŁUG (VAT).....	48
6.8 PODROZDZIAŁ 8 - NIEZBĘDNE OPŁATY.....	57
6.8.1 Sekcja 1 - Opłaty za usunięcie drzew i krzewów oraz opłaty za zajęcie pasa drogowego.....	57
6.8.2 Sekcja 2 - Opłaty za przyłączenie do sieci elektroenergetycznej lub gazowej	59
6.9 PODROZDZIAŁ 9 - INNE KATEGORIE WYDATKÓW, JEŻELI WYNIKAJĄ BEZPOŚREDNIO ZE SPECYFIKI DANEGO PROJEKTU I ZOSTAŁY WSKAZANE W UMOWIE O DOFINANSOWANIE.....	59
6.10 PODROZDZIAŁ 10 - POZOSTAŁE	60
6.10.1 Sekcja 1 - Wydatki operacyjne.....	60
6.11 PODROZDZIAŁ 11 - WYDATKI NIEKWALIFIKOWALNE NA MOCY ROZPORZĄDZEŃ WE	60
6.12 PODROZDZIAŁ 12 - POMOC TECHNICZNA DLA INSTYTUCJI ZAANGAŻOWANYCH WE WDRAŻANIU PO IIŚ.....	61

6.12.1 Sekcja 1 - Wydatki osobowe - poniesione na wynagrodzenia pracowników zaangażowanych w realizację PO liŚ	62
6.12.2 Sekcja 2 - Wydatki na wdrażanie - wsparcie instytucji poprzez zawieranie umów zleceń z osobami fizycznymi.....	65
6.12.3 Sekcja 3 - Wydatki na wdrażanie - zakup i instalacja sprzętu, wyposażenia, oprogramowania, licencji, utrzymanie i rozbudowa systemów informatycznych	66
6.12.3.1 Podsekcja 1 - Zakup i instalacja sprzętu komputerowego, sprzętu audiowizualnego, telekomunikacyjnego, informatycznego i teleinformatycznego, sprzętu biurowego i biurowo-kancelaryjnego, wyposażenia, oprogramowania, licencji oraz materiałów biurowych.....	66
6.12.3.2 Podsekcja 2 - Wydatki związane z serwisowaniem sprzętu.....	67
6.12.3.3 Podsekcja 3 - Systemy informatyczne.....	68
6.12.4 Sekcja 4 - Wydatki na wdrażanie - wydatki poniesione na usługi doradcze i inne usługi zewnętrzne niezbędne dla prawidłowej realizacji PO liŚ.....	69
6.12.5 Sekcja 5 - Wydatki na wdrażanie - wydatki związane z organizacją i obsługą posiedzeń Komitetu Monitorującego oraz Podkomitetów Monitorujących PO liŚ, grup i zespołów roboczych	69
6.12.6 Sekcja 6 - Wydatki na wdrażanie - wydatki związane z podróżami służbowymi .	71
6.12.7 Sekcja 7 - Wydatki na wdrażanie - koszty ogólne	72
6.12.8 Sekcja 8 - Wydatki związane z podnoszeniem kwalifikacji	74
6.12.9 Sekcja 9 - Informacja i promocja	76
6.12.10 Sekcja 10 - Ewaluacja.....	77
6.12.11 Sekcja 11 - Pozostałe wydatki.....	78
ZAŁĄCZNIK NR 1 WZÓR OŚWIADCZENIA O KWALIFIKOWALNOŚCI VAT	79
ZAŁĄCZNIK NR 2 LISTA SZCZEGÓŁOWYCH KATEGORII WYDATKÓW, DLA KTÓRYCH WARUNKIEM UZNANIA ZA KWALIFIKOWALNE JEST BEZPOŚREDNIE WSKAZANIE WE WNIOSKU O DOFINANSOWANIE (W PKT ZATYTUŁOWANYM „OPIS PROJEKTU”) ORAZ WSKAZANIE W UMOWIE O DOFINANSOWANIE: .	80

1. Rozdział 1 - Podstawa prawna

Niniejsze wytyczne zostały przygotowane na podstawie postanowień art. 26 ust. 1 pkt 6 oraz art. 35 ust. 3 pkt 11 *ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju*¹ oraz pkt 2.3 *Krajowych wytycznych dotyczących kwalifikowania wydatków w ramach Funduszy Strukturalnych i Funduszu Spójności w okresie programowania 2007-2013*.

1.1 Podrozdział 1 - Akty prawne i dokumenty regulujące kwalifikowalność wydatków w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko

- 1) Kwestię kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko regulują następujące akty prawne:
 - a) rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1260/1999², zwane dalej „**rozporządzeniem ogólnym**”,
 - b) rozporządzenie Komisji (WE) nr 1828/2006 z dnia 8 grudnia 2006 r. ustanawiające szczegółowe zasady wykonywania Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1260/1999³, zwane dalej „**rozporządzeniem wykonawczym**”,
 - c) rozporządzenie Rady (WE) nr 1084/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiające Fundusz Spójności i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1164/94⁴, zwane dalej „**rozporządzeniem 1084/2006**”,
 - d) rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1080/2006 z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1783/1999⁵, zwane dalej „**rozporządzeniem 1080/2006**”,
 - e) ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju⁶, zwana dalej „**ustawą o zasadach prowadzenia polityki rozwoju**”

¹ Dz. U. Nr 227, poz. 1658 z późn. zm.

² Dz. Urz. UE z dnia 31 lipca 2006 r., L 210/25.

³ Dz. Urz. UE z dnia 27 grudnia 2006 r., L 371/1.

⁴ Dz. Urz. UE z dnia 31 lipca 2006 r., L 210/79.

⁵ Dz. Urz. UE z dnia 31 lipca 2006 r., L 210/1.

oraz następujące dokumenty:

- a) Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko, zaakceptowany przez Radę Ministrów i Komisję Europejską,
- b) Uszczegółowienie Programu wydane przez Ministra Rozwoju Regionalnego,
- c) *Krajowe wytyczne dotyczące kwalifikowania wydatków w ramach Funduszy Strukturalnych i Funduszu Spójności w okresie programowania 2007-2013.*

Wykaz innych aktów prawnych, na które powołują się Wytyczne:

- a) ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych⁷, zwana dalej „**ustawą Pzp**”,
- b) ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości⁸, zwana dalej „ustawą o rachunkowości”,
- c) ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług⁹, zwana dalej „**ustawą o VAT**”,
- d) ustawa z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych¹⁰, zwana dalej „ustawą o finansach publicznych”,
- e) rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 27 kwietnia 2004 r. w sprawie wykonania niektórych przepisów ustawy o podatku od towarów i usług¹¹, zwane dalej „rozporządzeniem w sprawie wykonywania przepisów ustawy o podatku od towarów i usług”,
- f) rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 1 czerwca 2004 r. w sprawie określenia warunków udzielania zezwoleń na zajęcie pasa drogowego¹², zwane dalej jako „rozporządzenie w sprawie zezwoleń na zajęcie pasa drogowego”,
- g) ustawa z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych¹³, zwana dalej „ustawą o drogach publicznych”,
- h) ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami¹⁴, zwana dalej „ustawą o gospodarce nieruchomościami”,
- i) ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody¹⁵, zwana dalej „ustawą o ochronie przyrody”,

⁶ Dz. U. Nr 227, poz. 1658 z późn. zm.

⁷ Dz. U. z 2006 r., Nr 164, poz. 1163, z późn. zm.

⁸ Dz. U. z 2002 r., Nr 76, poz. 694, z późn. zm.

⁹ Dz. U. Nr 54, poz. 535, z późn. zm.

¹⁰ Dz. U. Nr 249, poz. 2104, z późn. zm.

¹¹ Dz. U. Nr 97, poz. 970, z późn. zm.

¹² Dz. U. Nr 140, poz. 1481.

¹³ Dz. U. z 2007 r., Nr 19, poz. 115, z późn. zm.

¹⁴ Dz. U. z 2004 r., Nr 261, poz. 2603, z późn. zm.

¹⁵ Dz. U. Nr 92, poz. 880, z późn. zm.

- j) ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków¹⁶, zwana dalej „ustawą o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków”,
- k) ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska¹⁷, zwana dalej „ustawą Prawo ochrony środowiska”,
- l) ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks Cywilny¹⁸, zwana dalej **K.c.**,
- m) ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa¹⁹, zwana dalej Ordynacją podatkową,
- n) ustawa z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych²⁰, zwana dalej ustawą o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych,
- o) ustawa z dnia z dnia 24 sierpnia 2006 r. o służbie cywilnej²¹,
- p) rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju²², zwane dalej rozporządzeniem w sprawie należności z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju,
- q) rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju²³, zwane dalej rozporządzeniem w sprawie należności z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju,
- r) rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 25 marca 2002 r. w sprawie warunków ustalania oraz sposobu dokonywania zwrotu kosztów używania do celów służbowych samochodów osobowych, motocykli i motorowerów niebędących własnością pracodawcy²⁴.

Wytyczne należy stosować opierając się na ww. aktach prawnych i dokumentach oraz na odpowiednim prawodawstwie krajowym.

¹⁶ Dz. U. z 2006 r., Nr 123, poz. 858.

¹⁷ Dz. U. z 2006 r., Nr 129, poz. 902, z późn. zm.

¹⁸ Dz. U. Nr 16, poz. 93, z późn. zm.

¹⁹ Dz. U. z 2005 r., Nr 8, poz. 60, z późn. zm.

²⁰ Dz. U. z 2003 r., Nr 80, poz. 721, z późn. zm.

²¹ Dz. U. z 2006 r., Nr 170, poz. 1218, z późn. zm.

²² Dz. U. Nr 236, poz. 1990, z późn. zm.

²³ Dz. U. Nr 236, poz. 1991, z późn. zm.

²⁴ Dz. U. z 2004 r., Nr 237 poz. 2376

2. Rozdział 2 - Zakres regulacji

2.1 Podrozdział 1 - Cel Wytycznych

Celem Wytycznych jest określenie zasad dotyczących kwalifikowania wydatków w projektach współfinansowanych z Funduszu Spójności lub Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko.

2.2 Podrozdział 2 - Zakres obowiązywania Wytycznych

- 1) Wytyczne dotyczą wszystkich wydatków kwalifikowalnych ponoszonych przez beneficjenta - zarówno w ramach współfinansowania krajowego jak i środków wspólnotowych w ramach realizacji projektu współfinansowanego z Funduszu Spójności lub Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko. **Jedynie wydatki niezbędne dla realizacji projektu, poniesione zgodnie z postanowieniami umowy o dofinansowanie zawartej z beneficjentem oraz zgodnie z Wytycznymi mogą być uznane za kwalifikowalne.**
- 2) W przypadku projektu lub grupy projektów objętych zasadami pomocy publicznej w rozumieniu Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (art. 87 ust. 1) mogą obowiązywać bardziej restrykcyjne zasady dotyczące kwalifikowania wydatków od określonych w Wytycznych, wynikające z programu pomocy publicznej, które mogą dotyczyć w szczególności okresu kwalifikowania wydatków oraz kategorii wydatków kwalifikowalnych. W takim przypadku za kwalifikowalne mogą być uznane tylko te wydatki, które spełniają równocześnie warunki określone w Wytycznych i warunki określone w programie pomocy publicznej.
- 3) Wytyczne są skierowane do wszystkich instytucji uczestniczących we wdrażaniu Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, w tym do Instytucji Zarządzającej, Instytucji Pośredniczących, Instytucji Wdrażających/Instytucji Pośredniczących II stopnia oraz beneficjentów. Postanowienia Wytycznych powinny być również uwzględnione przez Instytucję Certyfikującą oraz Instytucję Audytową w zakresie ich kompetencji w ramach systemu wdrażania Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko.
- 4) Beneficjent może wnioskować o refundację poniesionych wydatków kwalifikowalnych – do kwoty określonej w umowie o dofinansowanie.

3. Rozdział 3 - Skróty i pojęcia występujące w wytycznych

Skróty występujące w Wytycznych:

EFRR – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

EFS – Europejski Fundusz Społeczny

FS – Fundusz Spójności

GDDKiA – Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad

IA – Instytucja Audytowa

IC – Instytucja Certyfikująca

IP – Instytucja Pośrednicząca

IW/IPII – Instytucja Wdrażająca/Instytucja Pośrednicząca II stopnia

IZ- Instytucja Zarządzająca

KE – Komisja Europejska

LSI – lokalny system informatyczny

MSSF – Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej

PD – sektorowy plan działań pomocy technicznej, na które dana instytucja otrzyma dofinansowanie ze środków pomocy technicznej w ramach PO IiŚ

PKP PLK S.A. – PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.

PO IG – Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka

PO IiŚ – Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko

PO KL – Program Operacyjny Kapitał Ludzki

PO PT – Program Operacyjny Pomoc Techniczna

PT PO IiŚ – pomoc techniczna (priorytet XIV i XV) w ramach PO IiŚ

PWW – Podstawy Wsparcia Wspólnoty

SIWZ – specyfikacja istotnych warunków zamówienia

SPO Transport – Sektorowy Program Operacyjny Transport

SPO WKP – Sektorowy Program Operacyjny Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw

Wytyczne – niniejszy dokument *Wytyczne w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO IiŚ*

Najważniejsze pojęcia występujące w Wytycznych:

Beneficjent - w rozumieniu art. 5 ust. 1 ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

Cross-financing - zasada elastycznego, krzyżowego finansowania, która ma na celu ułatwienie wdrażania jednofunduszowych programów operacyjnych. Zapewnia ona możliwość finansowania w ramach zakresów interwencji EFRR i EFS komplementarnych działań wchodzących odpowiednio w zakres drugiego funduszu. Zasada ta stosuje się jedynie do działań, które są zarówno niezbędne dla pomyślnej realizacji projektu lub grupy

projektów jak i bezpośrednio powiązane z projektem lub grupą projektów. Udział środków możliwych do objęcia zasadą jest ograniczona do 10% na poziomie osi priorytetowej (vide art. 34 ust. 2 rozporządzenia ogólnego).

Duży projekt - projekt, którego całkowity koszt przekracza kwotę 25 mln EUR w przypadku środowiska oraz 50 mln EUR w przypadku innych dziedzin (vide art. 39 rozporządzenia ogólnego).

Nieruchomość niezabudowana - część powierzchni ziemskiej stanowiąca odrębny przedmiot własności (grunty), z wyłączeniem budynków, budowli, obiektów małej architektury oraz tymczasowych obiektów budowlanych.

Nieruchomość zabudowana - część powierzchni ziemskiej stanowiąca odrębny przedmiot własności (grunty), jak również budynki, budowle, obiekty małej architektury, jeżeli są trwale związane z gruntem.

Program pomocowy - program określający zasady postępowania w sprawach dotyczących pomocy państwa spełniającej przesłanki określone w art. 87 ust. 1 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską.

Umowa o dofinansowanie - umowa zawarta z beneficjentem, na podstawie której beneficjent realizuje projekt współfinansowany w ramach PO liŚ.

Wydatek kwalifikowalny - wydatek lub koszt poniesiony zgodnie z zasadami obowiązującymi w Wytycznych, który kwalifikuje się do refundacji ze środków przeznaczonych na realizację PO liŚ.

Wydatek niekwalifikowalny - wydatek lub koszt nie kwalifikujący się do refundacji ze środków przeznaczonych na realizację PO liŚ.

Wyłączenie blokowe (wyłączenie grupowe) - należy przez to rozumieć pomoc publiczną, której nie dotyczy obowiązek notyfikacji, zgodnie z rozporządzeniami Komisji wydanymi na podstawie art. 1 rozporządzenia Rady (WE) nr 994/98 z dnia 7 maja 1998 r. dotyczącego stosowania art. 92 i 93 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską do niektórych kategorii horyzontalnej pomocy państwa²⁵.

²⁵ Dz. Urz. UE z dnia 14 maja 1998 r., L 142.

4. Rozdział 4 - Kwalifikowalność projektu a kwalifikowalność wydatków

4.1 Podrozdział 1 - Ocena kwalifikowalności projektu oraz kwalifikowalności wydatków

- 1) Ocena kwalifikowalności projektu jest dokonywana na etapie oceny wniosków o dofinansowanie i polega na sprawdzeniu czy przedstawiony projekt może stanowić przedmiot współfinansowania w ramach PO LiŚ (tj. przede wszystkim czy projekt jest zgodny z PO LiŚ, czy beneficjent jest uprawniony do złożenia wniosku w ramach danego działania, czy projekt jest zgodny z odpowiednimi politykami Wspólnoty, czy przyczynia się do realizacji celów PO LiŚ, czy spełnia kryteria wyboru zaakceptowane przez Komitet Monitorujący).
- 2) Należy jednak podkreślić, iż sam fakt, że dany projekt kwalifikuje się do wsparcia w ramach PO LiŚ nie oznacza jeszcze, że wszystkie wydatki poniesione podczas realizacji tego projektu będą uznane za kwalifikowalne.
- 3) Na etapie oceny wniosku o dofinansowanie sprawdzeniu podlega potencjalna kwalifikowalność wydatków ujętych we wniosku. Ocena kwalifikowalności poniesionych wydatków dokonywana jest również podczas realizacji projektu, gdy beneficjent przedkłada kolejne wnioski o płatność.
- 4) Projektodawcy powinni, w ramach przygotowywanych projektów, określić zarówno wydatki kwalifikujące się do wsparcia (czyli wydatki kwalifikowalne), jak również wydatki nie kwalifikujące się do wsparcia (czyli wydatki niekwalifikowalne). Potwierdzenie wysokości planowanych do poniesienia wydatków kwalifikowalnych następuje w umowie o dofinansowanie zawieranej z beneficjentem PO LiŚ.

4.2 Podrozdział 2 - Zasięg geograficzny kwalifikowalności

- 1) Projekt współfinansowany w ramach PO LiŚ powinien być realizowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.
- 2) Odstępstwa są możliwe tylko za zgodą IZ i tylko w sytuacji, kiedy projekt przynosi znaczące korzyści dla obszaru objętego wsparciem przez PO LiŚ. Jako zgodę rozumie się umieszczenie odpowiedniego postanowienia w PO LiŚ lub akceptację realizacji projektu w takim kształcie w umowie o dofinansowanie.

4.3 Podrozdział 3 - Trwałość projektu

- 1) Zgodnie z art. 57 rozporządzenia ogólnego każdy projekt współfinansowany ze środków funduszy strukturalnych lub FS musi zachować trwałość przez okres pięciu lat od daty stanowiącej ostatni dzień okresu kwalifikowania wydatków (stanowiącego jednocześnie okres realizacji projektu) wskazanego w umowie o dofinansowanie. Takie podejście jest zgodne z art. 88 ust 1 rozporządzenia ogólnego.
- 2) Pojęcie „trwałości projektu” rozumiane jest jako nie poddanie projektu tzw. znaczącej modyfikacji, tj.:
 - a) modyfikacji mającej znaczny wpływ na charakter lub warunki realizacji projektu lub powodującej uzyskanie nieuzasadnionej korzyści przez przedsiębiorstwo lub podmiot publiczny oraz
 - b) wynikającej ze zmiany charakteru własności elementu infrastruktury albo z zaprzestania działalności produkcyjnej.
- 3) Poddanie projektu znaczącej modyfikacji oznacza **jednoczesne** spełnienie co najmniej jednego z warunków wymienionych w pkt 2 lit. a i co najmniej jednego z warunków wymienionych w pkt 2 lit. b.
- 4) W przypadku niezachowania ww. zasady wydatki poniesione w związku z realizacją projektu, które zostały zrefundowane ze środków FS lub EFRR zostaną objęte procedurą odzyskiwania zgodnie z art. 98-102 rozporządzenia ogólnego oraz zgodnie z art. 211 ust.1 ustawy o finansach publicznych.
- 5) Powyższe zasady dotyczą projektów infrastrukturalnych oraz projektów, w ramach których dokonywany jest zakup sprzętu lub wyposażenia.

5. Rozdział 5 - Ogólne zasady dotyczące kwalifikowania wydatków

Ogólne zasady dotyczące kwalifikowalności wydatków obowiązują w odniesieniu do wszystkich kategorii wydatków kwalifikowalnych opisanych w części szczegółowej, w Rozdziale 6.

5.1 Podrozdział 1 - Okres kwalifikowania wydatków

5.1.1 Sekcja 1 - Pojęcie i ramy okresu kwalifikowania wydatków

- 1) Pod pojęciem okresu kwalifikowania wydatków należy rozumieć okres, w którym mogą być ponoszone wydatki kwalifikowalne. Wydatki poniesione poza okresem kwalifikowania wydatków nie stanowią wydatków kwalifikowalnych.

Początek okresu kwalifikowania wydatków dla PO liŚ stanowi 1 stycznia 2007 r.

Koniec okresu kwalifikowania wydatków dla PO liŚ stanowi data 31 grudnia 2015 r.

- 2) **Ostateczny okres kwalifikowania wydatków dla danego projektu** zostanie określony w umowie o dofinansowanie zawieranej z beneficjentem, która określi zarówno początkową jak i końcową datę kwalifikowalności wydatków. Początkową datą kwalifikowania wydatków może być 1 stycznia 2007 r., również w przypadku, gdy wniosek o dofinansowanie został złożony w późniejszym terminie. Końcowa data kwalifikowalności wydatku może zostać zmieniona w uzasadnionym przypadku, na pisemny wniosek beneficjenta, za zgodą instytucji stanowiącej stronę umowy o dofinansowanie, w formie aneksu do umowy o dofinansowanie z beneficjentem – jednak w żadnym wypadku końcowa data kwalifikowania wydatków dla projektu nie może wykraczać poza datę 31 grudnia 2015 r.

5.1.2 Sekcja 2 - Okres kwalifikowania wydatków w projektach realizowanych w ramach programów pomocy publicznej

- 1) W przypadku działań objętych wyłączeniem blokowym bądź programem pomocowym, obowiązują ramy czasowe w nim określone.
- 2) Ponadto, w przypadku projektów podlegającym zasadom pomocy publicznej, program pomocy publicznej może określać bardziej restrykcyjne zasady dotyczące kwalifikowania wydatków niż określone w Wytocznych.
- 3) W przypadku programów pomocowych zatwierdzonych przez KE w oparciu o *Wytoczne w sprawie krajowej pomocy regionalnej na lata 2007-2013*, zgodnie z treścią pkt 38

Wytycznych KE w sprawie krajowej pomocy regionalnej na lata 2007-2013²⁶, pomoc może być udzielona, z zastrzeżeniem postanowień szczegółowych rozporządzeń Rady Ministrów dotyczących ustanowienia programów pomocowych w zakresie regionalnej pomocy publicznej w określonych obszarach, wyłącznie wtedy, gdy beneficjent przed rozpoczęciem prac nad realizacją projektu złoży wniosek o przyznanie pomocy, a IP potwierdzi następnie na piśmie, że projekt, z zastrzeżeniem szczegółowej weryfikacji wniosku, zasadniczo kwalifikuje się do pomocy, ponieważ spełnia kryteria określone w programie. Wszystkie programy pomocy muszą zawierać wyraźne odniesienie do obydwu powyższych warunków.

- 4) W przypadku pomocy ad hoc udzielanej na podstawie *Wytycznych w sprawie krajowej pomocy regionalnej na lata 2007-2013*, IP przed rozpoczęciem prac nad realizacją projektu, musi wydać list intencyjny w sprawie przyznania pomocy uzależniający ją od zatwierdzenia pomocy przez KE. Jeśli prace rozpoczną się zanim warunki określone w niniejszym oraz powyższym punkcie zostaną spełnione, projekt w całości nie będzie kwalifikował się do pomocy.

5.1.3 Sekcja 3 - Możliwość finansowania projektów częściowo zrealizowanych w momencie przyznania dofinansowania w ramach PO IiŚ

- 1) Nie ma przepisów uniemożliwiających finansowanie w ramach PO IiŚ projektów częściowo bądź całkowicie zrealizowanych (z zastrzeżeniem szczególnych zasad, które mogą obowiązywać projekty, dla których dofinansowanie stanowi pomoc publiczną). W takim przypadku do pomocy będą mogły się kwalifikować jedynie wydatki poniesione w okresie kwalifikowania wydatków w ramach PO IiŚ. Projekty takie będą musiały spełniać wszystkie zasady obowiązujące dla projektów, których realizacja nie została rozpoczęta przed podpisaniem umowy o dofinansowanie, tj. przede wszystkim dotyczące pomocy publicznej, ochrony środowiska, ochrony przyrody, zamówień publicznych, zgodności z PO IiŚ oraz określone w rozporządzeniach WE dotyczących nowego okresu programowania (vide Podrozdział 1.1) i wytycznych odpowiednich instytucji. Zatem w przypadku projektów częściowo zakończonych lub całkowicie zrealizowanych w momencie przyznania dofinansowanie trzeba uwzględnić większe niż w przypadku nowych projektów ryzyko niedopełnienia wszystkich wymagań warunkujących dofinansowanie w ramach PO IiŚ.
- 2) Przez projekt częściowo zrealizowany należy rozumieć, z zastrzeżeniem szczególnych zasad dotyczących pomocy publicznej, projekt, w ramach którego, przed podpisaniem

²⁶ Dz. Urz. UE z dnia 4 marca 2006 r., C 54.

umowy o dofinansowanie poniesiono wydatki, które zostaną następnie przedstawione do refundacji w ramach wniosku o płatność.

- 3) Odpowiednio, przez projekt całkowicie zrealizowany należy rozumieć projekt, w ramach którego, przed podpisaniem umowy o dofinansowanie poniesiono wszystkie wydatki, które zostaną następnie przedstawione do refundacji w ramach wniosku o płatność.

5.1.4 Sekcja 4 - Okres kwalifikowania wydatków a zwrot tzw. kwot zatrzymanych w kontraktach na roboty

- 1) Może wystąpić sytuacja, w której termin wypłaty tzw. kwoty zatrzymanej (tj. części należności na rzecz Wykonawcy zatrzymanej przez Zamawiającego na podstawie postanowień zawartej umowy) przekroczy termin końcowej daty ponoszenia wydatków kwalifikowalnych określonej w umowie o dofinansowanie. Zgodnie z zasadą ogólną wydatek stanowiący zwrot kwot zatrzymanych, który nastąpi po upływie tej daty będzie stanowił wydatek niekwalifikowalny. W związku z powyższym beneficjent powinien tak określić termin realizacji projektu we wniosku o dofinansowanie, aby w okresie kwalifikowania wydatków dla projektu uwzględniony był okres gwarancyjny, po upływie którego następuje zwrot kwot zatrzymanych.

Jednocześnie beneficjent może podjąć działania mające na celu przyspieszenie terminu zwrotu kwot zatrzymanych. W tym celu, beneficjent może np.:

- a) posłużyć się gwarancją instytucji finansowej zgodnie z przepisami ustawy Pzp. W takim przypadku wykonawca uzyskuje zwrot kwoty zatrzymanej (która w innym przypadku mogłaby być wypłacona dopiero po np. dwóch latach) w zamian za przedstawienie gwarancji instytucji finansowej na tę kwotę). Kwota zatrzymana, która została wypłacona wykonawcy, uważana jest za wydatek faktycznie poniesiony, co stanowi jeden z warunków koniecznych do uznania danego wydatku za wydatek kwalifikowalny,
- b) ustanowić termin zwrotu kwoty zatrzymanej w taki sposób, aby wydatek związany ze zwrotem kwoty zatrzymanej mógł być uznany za wydatek kwalifikowalny, czyli dokonany przed końcową datą ponoszenia wydatków kwalifikowalnych określoną w umowie o dofinansowanie.

5.2 Podrozdział 2 - Wydatki faktycznie poniesione oraz koszty nie wiążące się z przepływem środków pieniężnych

- 1) Jedynie **wydatek** faktycznie poniesiony może być uznany za kwalifikowalny. Pod pojęciem wydatku faktycznie poniesionego należy rozumieć wydatek faktycznie

zrealizowany w znaczeniu kasowym (jako rozchód środków pieniężnych z rachunku bankowego beneficjenta lub innego podmiotu upoważnionego do ponoszenia wydatków kwalifikowalnych).

- 2) **Data poniesienia wydatku** to dzień, w którym nastąpił rozchód środków pieniężnych z rachunku bankowego beneficjenta lub innego podmiotu upoważnionego do ponoszenia wydatków kwalifikowalnych.
- 3) Jedynym **wyjątkiem** od zasad przedstawionych powyżej są **koszty** związane z wkładem niepieniężnym lub amortyzacją w zakresie, w jakim zgodnie z Wytycznymi mogą być uznane za kwalifikowalne.
- 4) Za kwalifikowalne mogą być uznane jedynie wydatki poniesione na faktycznie wykonane prace/usługi/dostawy, z zastrzeżeniem postanowień pkt 5.
- 5) Za kwalifikowalne mogą być uznane zaliczki (na określony cel) wypłacone na rzecz Wykonawcy, jeżeli zostały wypłacone zgodnie z postanowieniami umowy zawartej pomiędzy beneficjentem lub innym podmiotem upoważnionym do ponoszenia wydatków kwalifikowalnych (Zamawiającym) a Wykonawcą oraz jeżeli zostały wypłacone zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rozwoju Regionalnego wydanym na podstawie art. 208 ust. 2 ustawy o finansach publicznych.
- 6) Ponowna płatność przez beneficjenta za ten sam zakres wykonywanych robót nie może zostać uznana za wydatek kwalifikowalny.

5.2.1 Sekcja 1 - Wkład niepieniężny

- 1) Wkład niepieniężny wniesiony na rzecz projektu przez beneficjenta publicznego lub prywatnego w postaci dóbr lub usług stanowi koszt kwalifikowalny przy założeniu, że:
 - a) polega na wniesieniu nieruchomości w rozumieniu art. 46 § 1 K.c., urządzeń lub materiałów (surowców), ekspertyz lub nieodpłatnej pracy wykonywanej przez wolontariuszy,
 - b) jego wartość może, na żądanie odpowiedniej instytucji, zostać w niezależny sposób wyceniona oraz jeśli zaistnieje taka konieczność - zweryfikowana.
- 2) W przypadku wniesienia wkładu niepieniężnego w postaci nieruchomości niezabudowanej lub nieruchomości zabudowanej, dodatkowo zastosowanie mają zasady określone w Podrozdziale 6.3 Wytycznych.
- 3) W przypadku wniesienia nieodpłatnej pracy wykonywanej przez wolontariuszy, jej wartość określa się z uwzględnieniem poświęconego czasu na jej wykonanie oraz średniej stawki godzinowej lub dziennej występującej na rynku za dany rodzaj pracy.
- 4) W przypadku wniesienia przez beneficjenta wkładu niepieniężnego do projektu, współfinansowanie z EFRR lub FS nie może przekroczyć wartości całkowitych wydatków

kwalfikowalnych, pomniejszonych o wartość wkładu niepieniężnego stanowiącego koszt kwalifikowalny.

- 5) **Warunkiem niezbędnym uznania wkładu niepieniężnego za wydatek kwalifikowalny jest bezpośrednie wskazanie informacji dotyczących poszczególnych pozycji wkładu niepieniężnego we wniosku o dofinansowanie oraz umowie o dofinansowanie.**

$$\begin{array}{l} \text{Kwota dofinansowania} \\ \text{dla projektu} \\ \text{W ramach PO IiŚ} \end{array} \leq \text{wydatki kwalifikowalne – wkład niepieniężny}$$

5.3 Podrozdział 3 - Zasada efektywności

- 1) Za kwalifikowalny może być uznany jedynie wydatek efektywny, tj. wydatek zapewniający osiągnięcie najlepszego efektu przy możliwie najniższych kosztach.
- 2) Ciężar udowodnienia, iż wydatek został poniesiony z zachowaniem osiągnięcia najlepszego efektu przy możliwie najniższych kosztach spoczywa na beneficjencie. W większości projektów, które będą realizowane w ramach PO IiŚ, wydatki będą ponoszone na podstawie umów zawieranych z zastosowaniem ustawy Pzp. **W takim przypadku istnieje domniemanie, iż zasada efektywności poniesienia wydatku zostaje zachowana.** W przypadku zawierania umów nie objętych zakresem stosowania ustawy Pzp, domniemuje się, iż wydatek jest efektywny, jeśli umowa została podpisana zgodnie z procedurą podpisywania umów przygotowaną przez beneficjenta i przedstawioną na etapie oceny wniosku o dofinansowanie w oparciu o kryteria merytoryczne II stopnia.
- 3) Ewentualne wydatki poniesione przez beneficjenta w związku z wnioskiem odpowiedniej instytucji o przedstawienie dokumentu potwierdzającego, iż poniesiony wydatek jest efektywny mogą być uznane za kwalifikowalne. Za dokumenty potwierdzające, iż poniesiony wydatek jest efektywny będą uznane wszelkie dokumenty potwierdzające, że beneficjent dołożył należytych starań, aby zapewnić osiągnięcie możliwie najlepszego efektu przy możliwie najniższych w danej sytuacji kosztach (np. dokumenty potwierdzające rozeznanie rynku).

5.4 Podrozdział 4 - Zasada przejrzystości i dokumentowania wydatków kwalifikowalnych

- 1) Wydatki kwalifikowalne muszą być oparte na prawnie wiążących umowach, porozumieniach lub dokumentach. Zatem niezbędne jest posiadanie przez beneficjenta należytej dokumentacji będącej podstawą poniesienia wydatku.
- 2) Wydatek faktycznie poniesiony powinien być poparty fakturą z oznaczeniem zapłaty lub dokumentami księgowymi o równoważnej wartości dowodowej wraz z potwierdzeniem płatności na rzecz wykonawcy w postaci wyciągu z rachunku bankowego.
- 3) Przez dokument o równoważnej wartości dowodowej, należy rozumieć każdy dokument przedstawiony przez beneficjenta w celu potwierdzenia, że zapis księgowy podaje prawdziwy i rzetelny obraz transakcji faktycznie wykonanych, zgodnie z ustawą o rachunkowości.
- 4) Przez dokument potwierdzający poniesienie kosztu związanego z wkładem niepieniężnym lub amortyzacją, należy rozumieć dokumenty księgowe lub wyciągi z ksiąg rachunkowych odzwierciedlające wysokość poniesionych kosztów i potwierdzone przez upoważnione osoby.
- 5) Bez uszczerbku dla zasad regulujących pomoc publiczną dokumenty związane z realizacją projektu powinny być przechowywane przez okres trzech lat od zamknięcia programu operacyjnego. IZ zapewni, aby informacja o dacie zamknięcia PO liŚ została przekazana beneficjentom.

5.5 Podrozdział 5 - Zgodność z przepisami prawa polskiego i wspólnotowego

- 1) Wydatki muszą być poniesione i udokumentowane zgodnie z obowiązującym prawem polskim oraz prawem wspólnotowym. Należy zwrócić szczególną uwagę na zgodność poniesionych wydatków z przepisami obowiązującymi w obszarach: zamówień publicznych, ochrony środowiska, ochrony przyrody, pomocy publicznej oraz rachunkowości.
- 2) Wydatki poniesione na podstawie umowy, która została zawarta z naruszeniem prawa, lub zostały poniesione z naruszeniem prawa mogą zostać uznane za niekwalifikowalne w całości lub w części, w zależności od wagi tego naruszenia.
- 3) Beneficjent jest zobowiązany do zawierania umów z wykonawcami dla zadań objętych Projektem zgodnie z przepisami ustawy Pzp w przypadku, gdy wymóg jej stosowania wynika z tej ustawy.
- 4) Z zastrzeżeniem pkt 5, beneficjent zawierający umowy z wykonawcami, które nie są objęte zakresem stosowania ustawy Pzp, zobowiązany jest zawierać umowy w formie

pisemnej oraz stosować tryb przetargu, o którym mowa w art. 70¹ – 70⁵ K.c, chyba że przepisy szczególne przewidują inny tryb i formę zawierania umowy, z uwzględnieniem następujących zasad:

- a) jawności - w szczególności rozumianej jako zamieszczenie ogłoszenia o przetargu (aukcji) w prasie, Internecie lub siedzibie beneficjenta, w zależności od wartości i rodzaju zamówienia. Decyzję o zakresie upowszechnienia informacji o planowanym zawarciu umowy podejmuje beneficjent;
 - b) niedyskryminacyjnego opisu przedmiotu zamówienia - w szczególności rozumianej jako zakaz zawierania w opisie postanowień mogących preferować konkretnych wykonawców oraz, w przypadku konieczności wskazania konkretnych znaków towarowych, patentów lub pochodzenia, obligatoryjne dopuszczenie rozwiązań równoważnych;
 - c) równego dostępu dla podmiotów gospodarczych ze wszystkich państw członkowskich - w szczególności rozumianej jako zakaz stawiania wymagań powodujących dyskryminację względem wykonawców z innych państw członkowskich. Przykładowo zakazane są wymagania nakładające:
 - i) posiadanie przez wykonawcę doświadczenia w wykonywaniu zamówienia w Polsce,
 - ii) posiadanie przez wykonawcę doświadczenia w realizacji zamówień współfinansowanych w ramach funduszy UE lub funduszy krajowych.
 - d) wzajemnego uznawania dyplomów, świadectw i innych dokumentów potwierdzających posiadanie kwalifikacji, zgodnie z polskim prawem,
 - e) odpowiednich terminów - w szczególności rozumianej jako wyznaczenie na składanie ofert terminów umożliwiających wykonawcom zapoznanie się z przedmiotem zamówienia, przygotowanie i złożenie oferty,
 - f) przejrzystego i obiektywnego podejścia - w szczególności rozumianej jako obowiązek wyłączenia się po stronie beneficjenta z prowadzenia przetargu przez osoby, w stosunku do których zachodzą przesłanki wskazane w art. 17 ust. 1 ustawy Pzp.
- 5) Umowy:
- a) których przedmiot obejmuje zamówienia, o których mowa w art. 4 ustawy Pzp,
 - b) nie objęte zakresem stosowania ustawy Pzp i dotyczące usług wymienionych w art. 5 ust. 1 ustawy Pzp,
 - c) których przedmiot obejmuje zamówienia sektorowe, do których mają zastosowania wyłączenia, o których mowa w art. 136 – 138a ustawy Pzp,

beneficjent jest zobowiązany zawierać w sposób oszczędny i celowy, zachowując przy tym formę pisemną, chyba że przepisy szczególne wymagają innej formy szczególnej. Jeżeli ogólnie przyjętą praktyką jest zawieranie danej umowy bez zachowania formy pisemnej, zawarcie umowy może być także potwierdzone dowodem księgowym w rozumieniu przepisów o rachunkowości (np. zakup biletów kolejowych, autobusowych).

- 6) Beneficjent jest zobowiązany do udokumentowania przestrzegania zasad, o których mowa w pkt 3-5 (np. przechowywać ogłoszenia o przetargu oraz kopie ofert, które nie zostały wybrane).
- 7) Poniższa tabela podsumowuje przedstawione w pkt 3-5 procedury zawierania umów oraz okoliczności, w jakich powinny być stosowane.

	Ustawa Pzp (pkt 3)	Kc, art. 70¹⁻⁵ (pkt 4)	Forma pisemna (pkt 5)
Zobowiązanie do stosowania ustawy Pzp wynika z samej ustawy	X		X
Z przepisów ustawy Pzp wynika brak zobowiązania do jej stosowania, z wyłączeniem:		X	X
- umów, których przedmiot obejmuje zamówienia, o których mowa w art. 4 i 5 ustawy Pzp,			X²⁷
- zamówień sektorowych, do których mają zastosowania wyłączenia, o których mowa w art. 136 – 138a ustawy Pzp.			X²⁸

- 8) Zasady, o których mowa w pkt 4 i 5, beneficjenci powinni wdrożyć we własne procedury zawierania umów. Ww. procedury powinny być zamieszczane na stronie internetowej beneficjenta a jeżeli beneficjent nie posiada własnej strony internetowej, udostępnianie na żądanie wykonawcy. Beneficjent wskazuje w ogłoszeniu sposób i miejsce udostępniania ww. procedur.
- 9) Podstawą ustalenia wartości umowy, nie objętej zakresem stosowania ustawy Pzp jest całkowite szacunkowe wynagrodzenie wykonawcy, bez podatku od towarów i usług, ustalone przez beneficjenta z należytą starannością. Beneficjent nie może w celu uniknięcia stosowania przepisów ustawy Pzp dzielić zamówienia na części lub zaniżać

²⁷ Jeżeli ogólnie przyjętą praktyką jest zawieranie danej umowy bez zachowania formy pisemnej, zawarcie umowy może być także potwierdzone dowodem księgowym w rozumieniu przepisów o rachunkowości.

²⁸ J.w.

jego wartości. Zawarcie z dotychczasowym wykonawcą dodatkowych umów nieobjętych umową podstawową a niezbędnych do jej prawidłowego wykonania jest możliwe dla usług lub robót budowlanych jeśli tych dodatkowych usług lub robót budowlanych nie można było wcześniej przewidzieć.

- 10) Wydatki poniesione na podstawie umów, o których mowa w pkt 4, dla których procedura zawierania umowy została wszczęta przed wejściem w życie Wytucznych, mogą być uznane za kwalifikowalne, o ile zamówienia te zostały lub zostaną udzielone zgodnie z zasadą uczciwej konkurencji i równego traktowania wykonawców oraz zgodnie z obowiązującym u beneficjenta wewnętrznym regulaminem udzielania zamówień publicznych, jeżeli beneficjent posiada taki regulamin.
- 11) Wydatki poniesione na podstawie umów, o których mowa w pkt 5, które zostały/zostaną zawarte przed wejściem w życie Wytucznych, mogą być uznane za kwalifikowalne, o ile umowy zostały lub zostaną zawarte w formie pisemnej.
- 12) W odniesieniu do umów finansowanych w ramach Projektu z innych źródeł przyznawanych przez instytucje wymagające odrębnych procedur przetargowych, postanowienia pkt 3, 4 i 5 nie wyłączają możliwości przeprowadzenia procedury zawarcia umowy z uwzględnieniem wymogów stawianych przez te instytucje (np. Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju), o ile nie są one sprzeczne z polskim prawem.

5.6 Podrozdział 6 - Podmiot dokonujący wydatków kwalifikowalnych

- 1) Tylko wydatki poniesione przez beneficjenta lub inny podmiot upoważniony w umowie o dofinansowanie mogą być uznane za kwalifikowalne.
- 2) W zakresie w jakim w Wytucznych beneficjent jest wskazany jako podmiot, który ponosi wydatki lub podmiot, który jest właścicielem wytworzonego majątku pod pojęciem beneficjenta należy rozumieć również inny podmiot upoważniony do ponoszenia wydatków kwalifikowalnych zgodnie z postanowieniami niniejszego Podrozdziału. Oznacza to w szczególności, iż dopuszczalna jest sytuacja, w której podmiot upoważniony przez beneficjenta do ponoszenia wydatków kwalifikowalnych jest właścicielem części majątku wytworzonego w związku z realizacją projektu.
- 3) W uzasadnionych przypadkach beneficjent może wskazać inny podmiot, który również będzie mógł ponosić wydatki kwalifikowalne. W takim przypadku beneficjent dołącza do wniosku o dofinansowanie porozumienie zawarte pomiędzy beneficjentem a danym podmiotem, w którym beneficjent upoważnia dany podmiot do ponoszenia wydatków kwalifikowalnych w ramach danego projektu. Dokumenty te mogą być dołączone do wniosku o dofinansowanie w formie kopii poświadczonych przez beneficjenta za zgodność z oryginałem.

- 4) Niezależnie od tego, czy beneficjent upoważni inny podmiot do ponoszenia wydatków kwalifikowalnych, beneficjent:
 - a) zawsze pozostaje odpowiedzialny za prawidłowość rzeczowej i finansowej realizacji tego projektu i odpowiada przed instytucją, z którą podpisał umowę o dofinansowanie za prawidłowość całości wydatków kwalifikowalnych, które są ponoszone w ramach projektu,
 - b) zawsze pozostaje odpowiedzialny za zapewnienie trwałości projektu zgodnie z art. 57 rozporządzenia ogólnego,
 - c) zawsze pozostaje jedynym podmiotem właściwym do kontaktów z instytucjami w systemie realizacji PO liŚ, przedstawiania wniosków o płatność oraz otrzymywania środków EFRR lub FS.
- 5) W przypadku, gdy beneficjent upoważnia inny podmiot do ponoszenia wydatków kwalifikowalnych, należy we wniosku o dofinansowanie dodatkowo opisać strukturę własności majątku wytworzonego w związku z realizacją projektu, strukturę przepływów finansowych związanych z realizacją projektu oraz sposób zapewnienia trwałości projektu.
- 6) W przypadku, gdy beneficjent wskazuje więcej niż jeden podmiot jako upoważniony do ponoszenia wydatków kwalifikowalnych, wskazane powyżej zasady stosuje się odpowiednio w odniesieniu do każdego podmiotu.
- 7) W sytuacji, w której inny niż beneficjent podmiot poniósł część wydatków (które beneficjent planuje zadeklarować jako kwalifikowalne) związanych z przygotowaniem bądź realizacją projektu przed podpisaniem umowy o dofinansowanie, a jednocześnie beneficjent nie wskazuje tego podmiotu jako upoważnionego do ponoszenia wydatków kwalifikowalnych, wydatki poniesione przez ten podmiot mogą być uznane za kwalifikowalne pod warunkiem, że beneficjent dołączy do wniosku o dofinansowanie oświadczenie, w którym potwierdza, że wydatki poniesione przez ten podmiot zostały poniesione zgodnie z zasadami kwalifikowania wydatków i przyjmuje na siebie odpowiedzialność również za prawidłowość poniesienia wydatków przez ten podmiot. W takim przypadku należy we wniosku o dofinansowanie dodatkowo opisać strukturę własności majątku wytworzonego w związku z realizacją projektu oraz sposób zapewnienia trwałości projektu.
- 8) Do wszystkich wydatków kwalifikowalnych, mają zastosowanie te same zasady dotyczące ich ponoszenia, dokumentowania, zasad sporządzania wniosków o płatność itp. bez względu na to, czy wydatek został poniesiony przez beneficjenta, czy przez inny podmiot upoważniony przez beneficjenta do ponoszenia wydatków kwalifikowalnych.
- 9) Po podpisaniu umowy o dofinansowanie, zmiana podmiotu upoważnionego do dokonywania wydatków kwalifikowalnych może być dokonana na uzasadniony wniosek

beneficjenta, za zgodą instytucji będącej stroną umowy o dofinansowanie z beneficjentem, w formie aneksu do umowy o dofinansowanie.

5.7 Podrozdział 7 - Podmiot, na rzecz którego ponoszone są wydatki kwalifikowalne

Z zastrzeżeniem postanowień niniejszego podrozdziału, wydatki kwalifikowalne ponoszone są na rzecz podmiotu będącego stroną umowy lub wskazanego w umowie o wykonanie dostaw, usług lub robót budowlanych zawartej z beneficjentem.

5.7.1 Sekcja 1 - Kwalifikowalność wydatków w przypadku dokonania przez Wykonawcę cesji płatności należnych na rzecz instytucji finansowej

Na podstawie umowy dotyczącej realizacji kontraktu w ramach projektu współfinansowanego z PO liŚ, Zamawiający (beneficjent) dokonuje płatności na rzecz Wykonawcy. Jednocześnie, w przypadku kontraktów realizowanych zgodnie z FIDIC, w celu uzyskania wymaganej gwarancji (np. ubezpieczeniowej) zwrotu zaliczki, Wykonawca może dokonać cesji płatności należnych lub płatności mających stać się należnymi na rzecz instytucji finansowej (np. towarzystwa ubezpieczeniowego) udzielającej gwarancji. W przypadku kontraktów zawartych zgodnie z FIDIC, do dokonania cesji uprawniają Wykonawcę następujące postanowienia kontraktu (FIDIC 1999):

„Żadna ze stron nie sceduje całości ani żadnej części kontraktu, ani żadnych korzyści z kontraktu ani zysku z niego z wyjątkiem:

- a) każda strona może scedować całość kontraktu lub każdą część kontraktu, za uprzednią zgodą drugiej strony, udzieloną według wyłącznego uznania drugiej strony; oraz*
- b) każda strona może scedować swoje prawa do płatności należnych lub mających stać się należne z tytułu kontraktu jako zabezpieczenie na rzecz banku lub innej instytucji finansowej.”*

W takiej sytuacji, gdy powstanie roszczenie Cesjonariusza wobec Cedenta, Zamawiający zostanie wezwany przez Cesjonariusza do dokonywania zapłaty na rachunek bankowy Cesjonariusza – instytucji finansowej. W takim przypadku wydatki poniesione przez Zamawiającego na rachunek bankowy Cesjonariusza, będą uznane za kwalifikowalne (jeśli zostaną poniesione zgodnie z pozostałymi zasadami dotyczącymi kwalifikowania wydatków obowiązującymi w PO liŚ), mimo iż nie zostały poniesione na rachunek bankowy Wykonawcy.

5.7.2 Sekcja 2 - Kwalifikowalność wydatków w przypadku dokonania przez Wykonawcę cesji płatności należnych na rzecz podwykonawcy

Mając na uwadze postanowienia Sekcji 1, Wykonawca kontraktu może również, za zgodą Zamawiającego, dokonać cesji płatności na rzecz podwykonawców. W takim przypadku, wydatki poniesione przez Zamawiającego, na podstawie faktury wystawionej przez Wykonawcę, na rachunek bankowy Cesjonariusza (podwykonawcy), będą uznane za kwalifikowalne (jeśli zostaną poniesione zgodnie z pozostałymi zasadami dotyczącymi kwalifikowania wydatków obowiązującymi w PO IiŚ), mimo iż nie zostały poniesione na rachunek bankowy Wykonawcy.

5.7.3 Sekcja 3 - Kwalifikowalność wydatków w przypadku, gdy beneficjent dokonuje płatności bezpośrednio na rachunek podwykonawców

W przypadku, gdy beneficjent dokonuje płatności bezpośrednio na rzecz podwykonawcy zgodnie z postanowieniami art. 647¹ K.c., wydatki dokonane w tym trybie mogą być uznane za kwalifikowalne, jeżeli zostały dokonane z zachowaniem pozostałych obowiązujących zasad oraz jeśli beneficjent nie dokonał dwukrotnej płatności za ten sam zakres wykonanych robót.

5.7.4 Sekcja 4 - Kwalifikowalność wydatków poniesionych na rachunek wskazany przez komornika na podstawie tytułu wykonawczego

W przypadku zajęcia płatności na rzecz wykonawcy przez komornika wydatek poniesiony na rachunek bankowy wskazany przez komornika może być kwalifikowalny, jeżeli został poniesiony zgodnie z pozostałymi zasadami dotyczącymi kwalifikowania wydatków.

5.8 Podrozdział 8 - Ocena kwalifikowalności wydatku w trakcie realizacji projektu

- 1) Kwalifikowalność poniesionych wydatków oceniana jest w trakcie realizacji projektu oraz po zakończeniu realizacji projektu, poprzez weryfikację opłaconych faktur (lub dokumentów o równoważnej wartości dowodowej) przedstawianych przez beneficjenta do refundacji w ramach wniosków o płatność oraz podczas kontroli na miejscu realizacji projektu.
- 2) Podczas weryfikacji będzie sprawdzane w szczególności:
 - a) czy wydatki poniesiono zgodnie z postanowieniami umowy o dofinansowanie (w tym zgodnie z zakresem projektu określonym w umowie o dofinansowanie),

- b) czy poniesione wydatki są zgodne z zasadami opisanymi w *Wytycznych*, w tym w szczególności:
- i) czy poniesione wydatki nie naruszają postanowień prawa krajowego lub wspólnotowego,
 - ii) czy wydatki wynikają z prawnie wiążących umów, porozumień bądź dokumentów,
 - iii) czy wydatek został właściwie udokumentowany,
 - iv) czy wydatek jest niezbędny do realizacji projektu,
 - v) czy poniesiony wydatek jest efektywny (tj. czy zachowano zasadę osiągnięcia najlepszego efektu przy możliwie najniższych kosztach),
 - vi) czy prace/usługi/dostawy, w związku z wykonaniem których wydatek został poniesiony zostały faktycznie wykonane (podczas weryfikacji wniosku o dofinansowanie weryfikacja dokonywana jest na podstawie dokumentów),
 - vii) czy wydatki zostały poniesione i udokumentowane w prawidłowym terminie.

5.9 Podrozdział 9 - Zakaz podwójnego finansowania

- 1) Na potrzeby Wytycznych podwójne finansowanie oznacza niedozwolone zrefundowanie całkowite lub częściowe danego wydatku dwa razy ze środków publicznych – krajowych lub wspólnotowych.
- 2) Podwójnym finansowaniem jest w szczególności:
 - a) zrefundowanie tego samego wydatku w ramach dwóch różnych projektów współfinansowanych ze środków funduszy strukturalnych lub FS,
 - b) zrefundowanie poniesionego podatku VAT ze środków funduszy strukturalnych lub FS, a następnie odzyskanie tego podatku ze środków budżetu państwa w oparciu o ustawę o VAT,
 - c) zakupienie środka trwałego z udziałem środków dotacji krajowej, a następnie zrefundowanie kosztów amortyzacji tego środka trwałego w ramach funduszy strukturalnych lub FS.
- 3) Ponadto **wydatek poniesiony na środek trwały, który był współfinansowany z publicznych środków krajowych lub wspólnotowych w okresie 7 lat poprzedzających** datę dokonania zakupu danego środka przez beneficjenta stanowi wydatek niekwalifikowalny. Dokumentem poświadczającym fakt, iż w okresie 7 lat poprzedzających datę dokonania zakupu sprzęt ten nie był nabyty z udziałem dotacji krajowych lub wspólnotowych może być oświadczenie sprzedawcy.
- 4) Podwójnym finansowaniem nie jest w szczególności:

- a) finansowanie **wkładu własnego** ze środków zarówno zwrotnych jak i bezzwrotnych pozyskanych ze źródeł zewnętrznych przez beneficjenta (z zastrzeżeniem sytuacji, w której beneficjent jako wkład własny wnosi do projektu wkład niepieniężny, który był wcześniej współfinansowany ze publicznych środków krajowych lub wspólnotowych – taka sytuacja będzie uznana za podwójne finansowanie);
- b) pozyskanie środków na **prefinansowanie wkładu wspólnotowego** w formie kredytu lub pożyczki, pod warunkiem, iż nie zostaną umorzone.

5.10 Podrozdział 10 - Projekty generujące dochód²⁹

- 1) Pod pojęciem „dochodu” należy rozumieć różnicę zdyskontowanych przychodów operacyjnych oraz zdyskontowanych kosztów operacyjnych projektu powiększoną o zdyskontowaną wartość rezydualną majątku wytworzonego w ramach projektu.
- 2) Suma dochodów osiągniętych w projekcie w okresie jego współfinansowania oraz w okresie późniejszym (właściwym dla danej kategorii inwestycji) pomniejsza proporcjonalnie wszystkie wydatki kwalifikowalne. Suma dochodów powinna być odjęta od wydatków kwalifikowalnych w całości lub proporcjonalnie do tego, w jakim stopniu do ich osiągnięcia przyczyniły się wydatki kwalifikujące się do wsparcia z EFRR lub FS.
- 3) Kwalifikowalne wydatki na projekty generujące dochód nie przekraczają bieżącej wartości kosztu inwestycji pomniejszonej o bieżącą wartość dochodu z inwestycji w danym okresie dla:
 - a) inwestycji w infrastrukturę lub
 - b) innych projektów, w przypadku, gdy jest możliwe obiektywne oszacowanie dochodu z wyprzedzeniem.
- 4) W przypadku, gdy nie wszystkie koszty inwestycji kwalifikują się do współfinansowania, dochód zostaje przyporządkowany proporcjonalnie do kwalifikowalnych i niekwalifikowalnych kosztów inwestycji.
- 5) **Maksymalna kwota wydatków kwalifikowalnych dla projektu jest to kwota wskazana w pkt H.2 wniosku o dofinansowanie, w tabeli, w wierszu nr 3, tj. kwota, do której stosowana jest stopa współfinansowania dla danej osi priorytetowej.**
- 6) Szczegółowe określenie metodologii obliczania i przedstawiania w projekcie generowanego dochodu, a także sposobu jego monitorowania, będzie przedmiotem odrębnych wytycznych Komisji Europejskiej oraz Ministra Rozwoju Regionalnego.
- 7) Incydentalne dochody występujące w trakcie realizacji projektu.

²⁹ Są to projekty, o których mowa w art. 55 ust. 1 rozporządzenia ogólnego.

W przypadku, gdy w trakcie realizacji projektu wystąpią incydentalne dochody (np. ze sprzedaży drewna, które jest wynikiem przygotowania terenu pod inwestycję), które nie zostały przewidziane w analizie finansowej dla projektu:

- a) w przypadku, gdy wydatki związane z wygenerowanymi dochodami (tj. np. koszty wycięcia drzew lub krzewów, które następnie zostaną sprzedane) stanowią wydatki kwalifikowalne w ramach projektu, uzyskany dochód (rozumiany jako różnica między przychodem a kosztem związanym z uzyskaniem tego przychodu) pomniejsza wydatki kwalifikowalne w ramach projektu, przy czym przez wydatki **związane z wygenerowanymi przychodami** należy rozumieć **tylko dodatkowe wydatki związane z uzyskaniem przychodów, które nie zostały uwzględnione w ramach kosztów projektu**,
 - b) w przypadku, gdy wydatki związane z wygenerowanymi dochodami nie stanowią wydatków kwalifikowalnych w ramach projektu, uzyskany dochód nie pomniejsza wydatków kwalifikowalnych w ramach projektu.
- 8) Zasady opisane w niniejszym podrozdziale nie mają zastosowania do projektów podlegających zasadom dotyczącym pomocy publicznej w rozumieniu art. 87 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską.

5.10.1 Sekcja 1 - Kary umowne

- 1) Kara umowna zapłacona na podstawie postanowień umownych beneficjentowi (Zamawiającemu) przez Wykonawcę w związku z realizacją projektu, powinna być traktowana jak incydentalny dochód, o którym mowa w Podrozdziale 5.10 pkt 7, a zatem zmniejsza kwotę poniesionych wydatków kwalifikowalnych, które mogą być zadeklarowane do refundacji we wniosku o płatność.
- 2) Możliwe są dwa alternatywne sposoby rozliczania kar umownych **w zależności od decyzji beneficjenta**, która powinna uwzględniać cel, jakim jest najbardziej przejrzyste rozliczenie kary umownej:
 - a) kara umowna jest traktowana jako przychód i jest w całości odjęta od wydatków kwalifikowalnych na poziomie wniosku o płatność a jednocześnie dodatkowe wydatki poniesione przez beneficjenta wskutek niewywiązania się przez Wykonawcę z postanowień umownych mogą być uznane za kwalifikowalne, pod warunkiem, że zostaną odpowiednio udokumentowane oraz będą zgodne z pozostałymi zasadami kwalifikowania wydatków,
 - b) od wydatków kwalifikowalnych zostaje odjęta różnica pomiędzy karą umowną zapłaconą beneficjentowi przez Wykonawcę a dodatkowymi, odpowiednio

udokumentowanymi wydatkami poniesionymi przez beneficjenta w związku z niewywiązaniem się przez Wykonawcę z postanowień umownych.

W przypadku, gdy Wykonawca nie dokonuje bezpośredniej płatności kary umownej na rzecz beneficjenta (Zamawiającego), ale kwota kary umownej jest np. potrącana z płatności za daną fakturę, zgodnie z zasadą ogólną za wydatek kwalifikowalny może być uznany jedynie wydatek faktycznie poniesiony, natomiast dodatkowe wydatki poniesione przez beneficjenta wskutek niewywiązania się przez Wykonawcę z postanowień umownych mogą być uznane za kwalifikowalne, pod warunkiem, że zostaną odpowiednio udokumentowane oraz będą zgodne z pozostałymi zasadami kwalifikowania wydatków.

5.11 Podrozdział 11 - Zmiany projektów

- 1) **W przypadku projektów niebędących dużymi projektami**, zmiana projektu będzie mogła być dokonana w formie aneksu do umowy o dofinansowanie. Wydatki związane z nowym lub rozszerzonym zakresem projektu ponoszone przez beneficjenta przed podpisaniem aneksu do umowy o dofinansowanie będą mogły być uznane za kwalifikowalne dopiero po podpisaniu aneksu do umowy o dofinansowanie. Oznacza to, iż do czasu podpisania aneksu do umowy o dofinansowanie beneficjent będzie ponosił wydatki na własne ryzyko. Zatem do czasu podpisania aneksu do umowy o dofinansowanie, który będzie obejmował nowy lub rozszerzony zakres projektu, wydatki poniesione przez beneficjenta w związku z realizacją nowego bądź rozszerzonego zakresu projektu nie będą mogły być umieszczone we wniosku beneficjenta o płatność. Wydatki te będą mogły być uwzględnione we wniosku beneficjenta o płatność dopiero po podpisaniu stosownego aneksu do umowy o dofinansowanie. W przypadku, gdy instytucja będąca stroną umowy o dofinansowanie z beneficjentem nie zgodzi się na podpisanie aneksu do umowy o dofinansowanie w zakresie proponowanym przez beneficjenta, beneficjent będzie musiał pokryć wydatki związane z nowym lub rozszerzonym zakresem projektu z własnych środków.
- 2) **W przypadku dużych projektów**, zgodnie z art. 41 ust. 2 rozporządzenia ogólnego Decyzja KE będzie określała aspekt fizyczny, podstawę ustalania poziomu współfinansowania projektu oraz roczny harmonogram dla wkładu finansowego EFRR lub FS. W przypadku dużych projektów może wystąpić konieczność wprowadzenia do umowy o dofinansowanie projektu zmian:
 - a) wymagających zmiany Decyzji KE,
 - b) nie wymagających zmiany Decyzji KE.

Ad a). W przypadku konieczności dokonania w dużym projekcie zmian, które będą wymagały zmiany Decyzji KE (a zatem zmian zakresu rzeczowego projektu bądź kwoty wydatków kwalifikowalnych), w pierwszej kolejności należy zwrócić się z wnioskiem do KE o zmianę Decyzji. W przypadku akceptacji wniosku o zmianę przez KE zmiany w projekcie zostaną wprowadzone do umowy o dofinansowanie w formie aneksu. Podobnie jak w przypadku projektów nie będących dużymi projektami, do czasu podpisania aneksu do umowy o dofinansowanie, który będzie obejmował nowy lub rozszerzony zakres projektu wydatki poniesione przez beneficjenta w związku z realizacją nowego bądź rozszerzonego zakresu, nie będą mogły być umieszczone we wniosku beneficjenta o płatność. W przypadku, gdy KE odrzuci wniosek o zmianę Decyzji w zakresie proponowanym przez beneficjenta, beneficjent będzie musiał pokryć wydatki związane z nowym lub rozszerzonym zakresem projektu (nie zaakceptowanym przez KE) z własnych środków.

Ad b). W przypadku konieczności dokonania w dużym projekcie zmian nie wymagających zmiany Decyzji KE tryb dokonywania zmian będzie analogiczny jak w przypadku projektów nie będących dużymi projektami.

6. Rozdział 6 - Szczegółowe zasady dotyczące kwalifikowania wydatków

- 1) W Podrozdziałach 6.1-6.8 opisano podstawowe kategorie wydatków kwalifikowalnych występujące w projektach infrastrukturalnych.
- 2) W Instrukcji do wypełniania wniosku o dofinansowanie wskazano, w jaki sposób należy przyporządkować kategorie opisane w Podrozdziałach 6.1-6.7 do kategorii wskazanych w Tabeli H.1 wniosku o dofinansowanie.
- 3) W odniesieniu do wydatków, o których mowa w Podrozdziale 6.8 „*Niezbędne opłaty*”, wszelkie opłaty należy we wniosku o dofinansowanie przyporządkować do odpowiedniej kategorii w Tabeli H.1 wniosku, z którą te opłaty są związane.
- 4) W przypadku gdy ze specyfiki projektu wynika konieczność poniesienia wydatku w innej kategorii niż wskazana w Tabeli H.1 wniosku o dofinansowanie, wydatki związane z tą inną kategorią wydatków powinny być zawsze uwzględnione w kategorii „*Budynki i budowa*” wniosku o dofinansowanie. wraz z wyjaśnieniem w pkt B.4 Opis projektu wniosku o dofinansowanie.

6.1 Podrozdział 1 - Przygotowanie projektu

- 1) Niezbędne wydatki związane z przygotowaniem projektów poniesione na przygotowanie koniecznych dokumentów, takich jak w szczególności:
 - a) dokumentacja projektowa,
 - b) dokumentacja techniczna,
 - c) studium wykonalności (w tym analiza finansowo-ekonomiczna),
 - d) raport oddziaływania na środowisko,
 - e) dokumentacja przetargowa,
 - f) master plan (rozumiany jako strategiczny plan w danym obszarze interwencji - jeśli jest niezbędny),
 - g) wydatki poniesione na opłaty związane z koniecznością uzyskania niezbędnych decyzji administracyjnych na etapie przygotowania przedsięwzięcia,
 - h) w przypadku projektów przyrodniczych wydatki poniesione na wykonanie dokumentacji przyrodniczej (w tym m.in. planów ochrony gatunków i siedlisk, inwentaryzacji przyrodniczej, opisu stanu istniejącego wraz z analizą potrzeb oraz analizą opcji),z zastrzeżeniem postanowień pkt 2, mogą być uznane za kwalifikowalne, pod warunkiem, że projekt kwalifikuje się do wsparcia w ramach PO LiŚ.

2) Wydatki poniesione na wypełnienie formularza wniosku o dofinansowanie nie są wydatkami kwalifikowalnymi.

- 3) W przypadku, gdy przygotowanie projektu jest częścią projektu inwestycyjnego, warunkiem koniecznym uznania wydatków związanych z przygotowaniem projektu za kwalifikowalne jest ich wskazanie we wniosku o dofinansowanie oraz w umowie o dofinansowanie.
- 4) Możliwe jest również realizowanie w ramach poszczególnych osi priorytetowych i działań PO LiŚ (które przewidują taką możliwość) projektów pomocy technicznej obejmujących przygotowanie dokumentacji niezbędnej dla realizacji projektu lub projektów.
- 5) Niezbędne wydatki związane z przygotowaniem wniosku o zmianę umowy o dofinansowanie wraz z koniecznymi dokumentami (m.in. studium wykonalności, analizą finansową, oceną oddziaływania na środowisko) mogą być uznane za kwalifikowalne, jeśli instytucja będąca stroną umowy o dofinansowanie z beneficjentem zaakceptuje wniosek o zmianę, a umowa zostanie aneksowana. W takim przypadku wydatki poniesione na przygotowanie wniosku o zmianę należy wskazać jako integralną część nowego zakresu projektu we wniosku o zmianę oraz w aneksie do umowy o dofinansowanie. Jednak w przypadku, gdy instytucja będąca stroną wniosku o dofinansowanie nie zaakceptuje wniosku o zmianę, wydatki poniesione na przygotowanie wniosku nie będą uznane za kwalifikowalne.
- 6) Wydatki poniesione przez beneficjenta w związku z przygotowaniem projektu, poza wydatkami związanymi z przygotowaniem niezbędnej dokumentacji oraz wydatkami związanymi z opłatami związanymi z koniecznością uzyskania niezbędnych decyzji administracyjnych na etapie przygotowania projektu, mogą być kwalifikowalne na zasadach opisanych w Podrozdziale 6.2 *Wydatki związane z zarządzaniem projektem*.

6.2 Podrozdział 2 - Zarządzanie projektem

Pod pojęciem wydatków związanych z zarządzaniem projektem należy rozumieć wydatki poniesione przez beneficjenta na niezbędne działania towarzyszące realizacji projektu, z zachowaniem zasad określonych w *Wytycznych*, które nie są działaniami związanymi z przygotowaniem projektu, o których mowa w Podrozdziale 6.1 *Wytycznych*.

Bez uszczerbku dla zasad opisanych w niniejszym punkcie, warunkiem koniecznym uznania wydatków poniesionych w związku z zarządzaniem projektem za kwalifikowalne jest ich szczegółowe opisanie oraz uzasadnienie we wniosku o dofinansowanie oraz zatwierdzenie w umowie o dofinansowanie.

Wydatki związane z zarządzaniem projektem można podzielić na pięć grup:

1) Wydatki związane z nadzorem nad robotami budowlanymi;

Wydatki związane z zapewnieniem odpowiedniego, zgodnego z prawem, nadzoru nad prowadzonymi robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne zarówno w przypadku, gdy zawierany jest odrębny kontrakt na nadzór nad robotami budowlanymi, jak również, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje.

W przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez pracowników beneficjenta posiadających odpowiednie kwalifikacje, wydatki związane z wynagrodzeniami dla pracowników beneficjenta realizujących nadzór nad robotami budowlanymi mogą być uznane za kwalifikowalne na zasadach określonych w pkt 4. Ponadto wydatki poniesione na niezbędne wyposażenie pracowników beneficjenta realizujących ww. zadania mogą być uznane za kwalifikowalne, przy zachowaniu zasad dotyczących wydatków poniesionych na środki trwale zakupione lub wytworzone na czas realizacji projektu zawartych w Sekcji 6.5.3 *Wytycznych*.

W przypadku, gdy w ramach projektu zostanie zawarty odrębny kontrakt na nadzór nad robotami budowlanymi, należy stosować zasady dotyczące wydatków związanych z zapewnieniem zaplecza Inżyniera nadzoru opisane w Podsekcji 6.5.3.1 *Wytycznych*.

Wydatki związane z prowadzeniem nadzoru autorskiego nad robotami budowlanymi przez projektanta w zakresie zgodnym z prawem oraz niezbędnym dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne.

2) Wydatki związane z wdrażaniem projektu;

Niezbędne wydatki poniesione przez beneficjenta w związku z wdrażaniem projektu (tj. zarówno w okresie przygotowania projektu jak i jego realizacji; takie jak m.in. wydatki poniesione na: niezbędne ekspertyzy, porady prawne, doradztwo finansowe lub techniczne, usługi obce (w tym również usługi wykonywane na podstawie umowy o dzieło lub umowy zlecenia), szkolenia (w zakresie związanym z realizacją projektu) dla pracowników beneficjenta zaangażowanych w przygotowanie bądź realizację projektu, audyty (jeżeli audyt jest wymagany przepisami prawa bądź wymaganiami IZ, IP lub IW/IPII), prowadzenie rachunkowości projektu (w zakresie w jakim jest to wymagane odpowiednimi przepisami lub wytycznymi), adaptację powierzchni biurowej do potrzeb pracowników uczestniczących w przygotowaniu bądź realizacji projektu) mogą być uznane za kwalifikowalne. Dotyczy to również, w uzasadnionych przypadkach, (m.in. brak doświadczenia beneficjenta we wdrażaniu projektów współfinansowanych z Funduszy Europejskich) sytuacji, w której

beneficjent powierza zarządzanie projektem podmiotowi zewnętrznemu. Należy jednak zwrócić uwagę, iż umowa dotycząca zarządzania projektem (tj. wdrażania, realizacji projektu) powinna zostać zawarta zgodnie z zasadami dotyczącymi udzielania zamówień publicznych/zawierania umów, o których mowa w Podrozdziale 5.5 *Wytycznych*.

3) Koszty ogólne:

Przez koszty ogólne należy rozumieć koszty, które nie mogą zostać bezpośrednio przyporządkowane do konkretnego produktu lub usługi. Do kategorii kosztów ogólnych należą m.in. koszty administracyjne, w tym opłaty czynszowe, za wynajem, za energię, ogrzewanie – w okresie przygotowania bądź realizacji projektu.

Koszty ogólne mogą być uznane za kwalifikujące się do wsparcia w ramach PO liŚ, jeśli zostaną spełnione następujące warunki:

- a) kalkulacja tych kosztów jest oparta na rzeczywistych kosztach związanych z realizacją danego projektu lub rzeczywistych kosztach projektu tego samego typu lub
- b) koszty te zostały wyodrębnione jako odpowiednia proporcja kosztów ogólnych związanych bezpośrednio z realizacją projektu, zgodnie z należycie uzasadnioną, rzetelną i bezstronna metodologią,

Kalkulacja opłat czynszowych powinna być należycie udokumentowana i okresowo weryfikowana.

4) Wydatki osobowe:

Wydatki osobowe (tj. koszty wynagrodzenia pracowników, czyli osób zatrudnionych na podstawie umowy o pracę, ponoszone przez pracodawcę) mogą stanowić wydatek kwalifikowalny w przypadku nowych pracowników zatrudnionych przez beneficjenta na potrzeby przygotowania bądź realizacji projektu lub w przypadku pisemnego oddelegowania wcześniej zatrudnionych pracowników do realizacji nowych zadań związanych z przygotowaniem lub realizacją projektu. Wydatki osobowe mogą stanowić wydatek kwalifikowalny w proporcji, w jakiej dany pracownik poświęca swój czas na działania związane z przygotowaniem lub realizacją projektu współfinansowanego w ramach PO liŚ.

Wydatek poniesiony na wynagrodzenie pracownika, który wypełnił formularz wniosku o dofinansowanie dla projektu może być uznany za kwalifikowalny na zasadach określonych dla Wydatków osobowych.

Beneficjent, składając wniosek o płatność uwzględniający wydatki na wynagrodzenia, powinien załączyć oświadczenie, iż wydatki na wynagrodzenia uwzględnione we wniosku

o płatność dotyczą wyłącznie pracy związanej z przygotowaniem lub realizacją projektu w ramach PO liŚ.

Ponadto, podczas kontroli danego projektu przeprowadzanej przez uprawnioną instytucję beneficjent powinien przedstawić dokumenty potwierdzające, iż dana osoba wykonywała, w określonym zakresie, prace związaną z przygotowaniem lub realizacją projektu w ramach PO liŚ (np. poprzez opis stanowiska danej osoby).

5) Wydatki związane z zakupem i instalacją informatycznych systemów wspomagających zarządzanie i monitorowanie:

Wydatki na zakup i instalację informatycznych systemów wspomagających zarządzanie i monitorowanie będą mogły być uznane za kwalifikowalne do wysokości ustalonej w umowie o dofinansowanie. Zatem warunkiem uznania tych wydatków za kwalifikowalne jest ich wyraźne wyszczególnienie (wraz z planowaną kwotą wydatku) w umowie o dofinansowanie. Należy podkreślić, iż informatyczne systemy wspomagające zarządzanie i monitorowanie są niezbędne dla realizacji dużych projektów i powinny być instalowane w bardzo wczesnym stadium przygotowania bądź realizacji projektu tak, aby mogły zostać wykorzystane jako narzędzie planowania oraz zarządzania.

Ponadto do tych wydatków mają w całości zastosowanie postanowienia Sekcji 6.5.3 *Sprzęt będący środkiem trwałym zakupiony/wytworzony na czas realizacji projektu.*

Należy podkreślić, iż łączna kwota wydatków kwalifikowalnych związanych z zarządzaniem projektem (x) (z wyłączeniem wydatków związanych z nadzorem nad robotami budowlanymi), tj. suma wydatków poniesionych w kategoriach wskazanych w pkt 2-5 musi spełniać jednocześnie dwie nierówności:

- a) $x \leq 250\,000 \text{ PLN} + 3\%$ całkowitych wydatków kwalifikowalnych projektu,
- b) $x \leq 20\%$ całkowitych wydatków kwalifikowalnych projektu.

oraz, że warunkiem uznania tych wydatków za kwalifikowalne jest ich szczegółowe opisanie i uzasadnienie we wniosku o dofinansowanie oraz wskazanie w umowie o dofinansowanie.

GDDKiA oraz PKP PLK S.A., mogą otrzymać dofinansowanie do wydatków poniesionych na zarządzanie projektami ze środków pomocy technicznej w ramach PO liŚ, zatem w projektach inwestycyjnych realizowanych przez te instytucje wydatki związane z zarządzaniem projektem (z wyjątkiem wydatków związanych z nadzorem nad prowadzonymi robotami budowlanymi, które mogą być ponoszone w ramach projektów inwestycyjnych realizowanych przez te instytucje) nie będą uznane za kwalifikowalne.

6.3 Podrozdział 3 - Nabycie nieruchomości

Pod pojęciem „nabycie nieruchomości” należy rozumieć zakup nieruchomości jak również przejęcie nieruchomości za odszkodowaniem zgodnie z przepisami ustawy o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych.

Łączna kwota wydatków kwalifikowalnych należących do kategorii „Zakup gruntu” (tj. wszystkich wydatków związanych bezpośrednio z nabyciem nieruchomości opisanych w niniejszym Podrozdziale, a więc wydatków poniesionych na zakup nieruchomości, wydatków poniesionych na odszkodowania za przejęte nieruchomości, wydatków związanych z nabyciem nieruchomości, o których mowa w Sekcji 3) oraz wydatków związanych z nabyciem prawa użytkowania wieczystego **nie może przekraczać 10% całkowitych wydatków kwalifikowalnych projektu** (z zastrzeżeniem projektów związanych z ochroną środowiska naturalnego (w tym związanych z ochroną przyrody), współfinansowanych przez EFRR, w których wyższy udział procentowy jest dopuszczalny tylko w wyjątkowych i należycie uzasadnionych przypadkach za zgodą odpowiedniej Instytucji Pośredniczącej PO IiŚ (odpowiednia IP wydaje zgodę w tym zakresie w toku oceny wniosku o dofinansowanie projektu)).

6.3.1 Sekcja 1- Nabycie nieruchomości niezabudowanej

Wydatki na nabycie nieruchomości niezabudowanej kwalifikują się do współfinansowania ze środków PO IiŚ, jeżeli zostaną spełnione łącznie następujące warunki:

- a) nabyta nieruchomość niezabudowana jest bezpośrednio niezbędna dla realizacji projektu i zostanie bezpośrednio wykorzystana do realizacji projektu; w związku z powyższym, nawet, jeśli np. ze względów własnościowych nie jest możliwe nabycie jedynie tej części nieruchomości niezabudowanej, która będzie wykorzystana bezpośrednio do realizacji projektu, ale konieczne jest nabycie dodatkowej powierzchni, to ta część wydatku na nabycie nieruchomości niezabudowanej, która dotyczy części nieruchomości, nie wykorzystanej bezpośrednio do realizacji projektu nie może zostać uznana za wydatek kwalifikowalny,
- b) wydatek poniesiony na zakup lub odszkodowanie za przejęcie nieruchomości niezabudowanej nie przekracza wartości rynkowej tej nieruchomości; ponadto, wartość nieruchomości niezabudowanej jest potwierdzona operatem szacunkowym sporządzonym przez uprawnionego rzeczoznawcę w rozumieniu ustawy o gospodarce nieruchomościami; w przypadku, gdy wydatek poniesiony na zakup lub odszkodowanie za przejęcie nieruchomości niezabudowanej przekracza jej wartość

rynkową, za kwalifikowalną można uznać jedynie tę część poniesionego wydatku, która odpowiada wartości rynkowej nieruchomości niezabudowanej,

- c) nabycie nieruchomości niezabudowanej zostało przewidziane we wniosku o dofinansowanie i bezpośrednio wskazane w umowie o dofinansowanie.

6.3.2 Sekcja 2 - Nabycie nieruchomości zabudowanej

- 1) Wydatek na nabycie nieruchomości zabudowanej może być uznany za kwalifikowalny, jeżeli zostaną spełnione łącznie następujące warunki:
 - a) nabyta nieruchomość zabudowana jest bezpośrednio niezbędna dla realizacji projektu i zostanie bezpośrednio wykorzystana do realizacji projektu; w związku z powyższym, nawet, jeśli np. ze względów własnościowych nie jest możliwe nabycie jedynie tej części nieruchomości, która będzie wykorzystana bezpośrednio do realizacji projektu, ale konieczny jest zakup dodatkowej powierzchni, to ta część wydatku na nabycie nieruchomości zabudowanej, która dotyczy części nieruchomości, nie wykorzystanej bezpośrednio do realizacji projektu nie może zostać uznana za wydatek kwalifikowalny,
 - b) wydatek poniesiony na zakup lub odszkodowanie za przejęcie nieruchomości zabudowanej nie przekracza wartości rynkowej tej nieruchomości; ponadto, wartość nieruchomości zabudowanej jest potwierdzona operatem szacunkowym sporządzonym przez uprawnionego rzeczoznawcę w rozumieniu ustawy o gospodarce nieruchomościami; w przypadku, gdy wydatek poniesiony na zakup lub odszkodowanie za przejęcie nieruchomości zabudowanej przekracza jej wartość rynkową, za kwalifikowalną można uznać jedynie tę część poniesionego wydatku, która odpowiada wartości rynkowej nieruchomości zabudowanej,
 - c) nabycie nieruchomości zabudowanej zostało przewidziane we wniosku o dofinansowanie i bezpośrednio wskazane w umowie o dofinansowanie,
 - d) budynki są dostosowane do potrzeb projektu (tj. będą wykorzystywane do wdrażania projektu) - w przypadku nabycia nieruchomości zabudowanej z zamiarem wyburzenia stojących na niej budynków/budowli, za wydatek kwalifikowalny będzie można uznać jedynie wydatek odpowiadający wartości gruntu oraz wydatek związany z wyburzeniem niepotrzebnego budynku/budowli. Wydatek odpowiadający wartości budynku/budowli, które ulegną wyburzeniu, nie będzie uznany za wydatek kwalifikowalny.
- 2) Wydatki związane z adaptacją lub remontem budynku mogą być uznane za kwalifikowalne jedynie w przypadku, gdy jest to niezbędne dla realizacji projektu oraz zostanie opisane we wniosku o dofinansowanie i wskazane w umowie o dofinansowanie.

6.3.3 Sekcja 3 - Wydatki związane z nabyciem nieruchomości

- 1) Wydatki bezpośrednio związane z nabyciem nieruchomości niezabudowanej bądź zabudowanej (jeśli nabycie nieruchomości stanowi wydatek kwalifikowalny), takie jak wydatki poniesione w związku ze sporządzeniem odpowiednich map, wynagrodzenie rzeczoznawcy (np. wydatek związany ze sporządzeniem operatu szacunkowego) oraz opłaty notarialne mogą być uznane za kwalifikowalne.
- 2) W przypadku wywłaszczenia, niezbędne opłaty związane z decyzją o wywłaszczeniu, takie jak wycena rzeczoznawcy, pomoc prawna, tymczasowa umowa dzierżawy przedmiotowego gruntu jak również odszkodowania za wywłaszczenie (przy zachowaniu przedstawionych powyżej zasad mających zastosowanie dla nabycia nieruchomości) mogą być uznane za wydatki kwalifikowalne, jeśli zostanie to wskazane we wniosku o dofinansowanie oraz w umowie o dofinansowanie.
- 3) Wydatki związane z uzyskaniem prawa dostępu do terenu budowy podczas realizacji będą mogły być uznane za kwalifikowalne, jeżeli będą niezbędne do realizacji projektu.
- 4) Wydatki związane z odszkodowaniami za utracone zbiory i naprawą szkód oraz niezbędne wydatki związane z opłatami/odszkodowaniami za czasowe zajęcie części nieruchomości w trakcie realizacji projektu będą mogły być uznane za kwalifikowalne, jeżeli będą niezbędne do realizacji projektu.

6.3.4 Sekcja 4 - Kwalifikowalność wydatków poniesionych na obowiązkowy wykup nieruchomości oraz obowiązkowe odszkodowania wynikające z ustanowienia obszaru ograniczonego użytkowania

Kwestie związane z ustanowieniem obszaru ograniczonego użytkowania są uregulowane w ustawie Prawo ochrony środowiska. Wydatki poniesione przez beneficjenta FS na obowiązkowy wykup nieruchomości lub obowiązkowe odszkodowania wynikające z ustanowienia obszaru ograniczonego użytkowania, będą mogły być uznane za kwalifikowalne, jeżeli zostaną opisane we wniosku o dofinansowanie projektu, a następnie zatwierdzone w umowie o dofinansowanie oraz jeśli zostaną poniesione zgodnie z pozostałymi zasadami dotyczącymi kwalifikowania wydatków obowiązującymi w PO LiŚ.

Jednocześnie należy podkreślić, iż koniecznym warunkiem zamieszczenia we wniosku o dofinansowanie ww. wydatków jest zakończenie postępowania w sprawie oddziaływania na środowisko oraz uzyskanie decyzji właściwego organu w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania (vide art. 135 ust. 1 ustawy Prawo ochrony środowiska).

6.3.5 Sekcja 5 - Kwalifikowalność wydatków poniesionych na nabycie prawa użytkowania wieczystego

- 1) Przez wydatki poniesione na nabycie prawa użytkowania wieczystego należy rozumieć:
 - pierwszą opłatę za oddanie nieruchomości gruntowej w użytkowanie wieczyste,
 - opłaty roczne wnoszone przez okres użytkowania wieczystego (w okresie kwalifikowania wydatków dla projektu).
- 2) Wydatki związane z nabyciem prawa użytkowania wieczystego poniesione zgodnie z zawartą umową w sprawie oddania nieruchomości w użytkowanie wieczyste, w okresie kwalifikowania wydatków, mogą być uznane za kwalifikowalne, jeżeli zostaną spełnione łącznie następujące warunki:
 - a) nieruchomość, w odniesieniu do której nabyto prawo użytkowania wieczystego jest bezpośrednio niezbędna dla realizacji projektu i zostanie bezpośrednio wykorzystana do realizacji projektu; w związku z powyższym, nawet, jeśli np. ze względów własnościowych nie jest możliwe nabycie prawa użytkowania wieczystego jedynie tej części nieruchomości, która będzie wykorzystana bezpośrednio do realizacji projektu, ale konieczne jest nabycie prawa do dodatkowej powierzchni, to ta część wydatku na nabycie prawa użytkowania wieczystego, która dotyczy części nieruchomości, nie wykorzystanej bezpośrednio do realizacji projektu nie może zostać uznana za wydatek kwalifikowalny,
 - b) wartość nieruchomości będąca podstawą ustalenia opłat z tytułu użytkowania wieczystego nie przekracza wartości rynkowej tej nieruchomości i została potwierdzona operatem szacunkowym,
 - c) nabycie prawa użytkowania wieczystego do nieruchomości zostało przewidziane we wniosku o dofinansowanie i wskazane w umowie o dofinansowanie projektu,
 - d) w przypadku równoczesnego zakupu budynków i innych zabudowań położonych na nieruchomości będącej przedmiotem użytkowania wieczystego, do wydatków poniesionych na zakup tych budynków bądź zabudowań należy odpowiednio stosować zasady dotyczące nieruchomości zabudowanej (vide Sekcja 6.3.2).
- 3) Do wydatków bezpośrednio związanych z nabyciem prawa użytkowania wieczystego należy stosować odpowiednio postanowienia Sekcji 6.3.3.
- 4) Należy zwrócić uwagę, iż w przypadku wykorzystania dla realizacji projektu nieruchomości, do których beneficjent posiada prawo użytkowania wieczystego

obowiązują wszystkie zasady dotyczące trwałości projektu, opisane w Podrozdziale 4.3 *Wytycznych*.

6.4 Podrozdział 4 - Budowa i montaż

- 1) Wydatki na przygotowanie placu budowy i budowę niezbędne dla realizacji projektu będą mogły być uznane za kwalifikowalne.
- 2) Wykonanie prac związanych z przygotowaniem terenu i budową powinno być zlecane zgodnie z zasadami wskazanymi w Podrozdziale 5.5 *Wytycznych*.
- 3) W przypadku, gdy beneficjent samodzielnie wykonuje całość lub część prac związanych z przygotowaniem placu budowy lub robotami budowlanymi, związane z tymi pracami wydatki muszą być przypisane poprzez przejrzysty i oddzielny system rozliczania projektu oparty na dokumentach księgowych lub dokumentach o równoważnej wartości dowodowej.
- 4) W przypadku, gdy w prace są zaangażowani pracownicy zatrudnieni w instytucji beneficjenta, stosuje się odpowiednio postanowienia Podrozdziału 6.2 pkt 4 dotyczące wynagrodzeń pracowników beneficjenta.
- 5) Działania kompensacyjne wynikające z raportu z oceny oddziaływania na środowisko oraz z decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia mogą być uznane za kwalifikowalne.
- 6) Należy podkreślić, iż wydatki na zakup środków trwałych nie zainstalowanych na stałe w projekcie, zakupionych lub wytworzonych w celu realizacji projektu będą mogły być uznane za kwalifikowalne pod warunkiem wypełnienia warunków określonych w Sekcji 6.5.3 *Sprzęt będący środkiem trwałym zakupiony/wytworzony na czas realizacji projektu*.
- 7) W przypadku, gdy z projektu budowlanego wynika konieczność przebudowy urządzeń obcych i jest ona niezbędna dla realizacji projektu, wydatki związane z ww. pracami mogą być uznane za kwalifikowalne, jednakże we wniosku o dofinansowanie należy wskazać krótką informację, iż w ramach realizacji projektu będą realizowane prace związane z przebudową urządzeń obcych, w zakresie określonym w projekcie budowlanym.

6.4.1 Sekcja 1 - Budowa przyłączy kanalizacyjnych i wodociągowych

Zgodnie z *ustawą o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków*:

„Przyłącze kanalizacyjne to odcinek przewodu łączącego wewnętrzną instalację kanalizacyjną w nieruchomości odbiorcy usług z siecią kanalizacyjną, za pierwszą

studzienką, licząc od strony budynku, a w przypadku jej braku do granicy nieruchomości gruntowej.”

Wydatki związane z budową przyłączy kanalizacyjnych i wodociągowych mogą być uznane za wydatki kwalifikowalne, jeżeli będą własnością beneficjenta lub podmiotu upoważnionego do ponoszenia wydatków kwalifikowalnych w ramach projektu (w takim przypadku należy szczegółowo opisać strukturę własności wytworzonego majątku we wniosku o dofinansowanie).

Należy zaznaczyć, iż na podstawie art. 15 ust. 2 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków *„Realizację budowy przyłączy do sieci oraz studni wodomierzowej, pomieszczenia przewidzianego do lokalizacji wodomierza głównego i urządzenia pomiarowego zapewnia na własny koszt osoba ubiegająca się o przyłączenie nieruchomości do sieci”* Ponadto, zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 2 lipca 2004r. (II CK 420/03, Biul. SN 2004/12/9) Przyłącza kanalizacyjne i wodociągowe wskazane w art. 2 pkt 5 i 6 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków stanowią własność osoby, która poniosła koszty ich budowy.

6.4.2 Sekcja 2 - Wydatki związane z budową przyłączy gazowniczych

W przypadku projektów polegających na budowie sieci dystrybucji gazu ziemnego na terenach niezgazyfikowanych wydatki związane z budową przyłączy gazowniczych mogą być uznane za kwalifikowalne, jeżeli wybudowane przyłącza będą stanowiły własność beneficjenta, w wysokości stanowiącej różnicę pomiędzy rzeczywistym kosztem budowy przyłączy a opłatami za przyłączenie do sieci nałożonymi na podmioty przyłączane do sieci.

6.4.3 Sekcja 3 - Wydatki związane z odtworzeniem nawierzchni drogi

- 1) Zgodnie z § 2. ust. 2. pkt 2 rozporządzenia w sprawie zezwoleń na zajęcie pasa drogowego, w przypadku zajęcia pasa drogowego w celu prowadzenia robót zezwolenie na zajęcie pasa drogowego powinno określać warunki przywrócenia pasa drogowego do poprzedniego stanu użyteczności.
- 2) W związku z powyższym, wydatki poniesione na prace związane z odtworzeniem pasa drogowego w zakresie wynikającym z zezwolenia na zajęcie pasa drogowego będą mogły być uznane za kwalifikowalne, jeżeli będą zgodne z pozostałymi zasadami dotyczącymi kwalifikowania wydatków obowiązującymi w PO liŚ. Również w przypadku, gdy zezwolenie na zajęcie pasa drogowego w celu prowadzenia robót nałoży na beneficjenta PO liŚ obowiązek odtworzenia nawierzchni drogi poza pasem

prowadzonych robót, to wydatki związane z odtworzeniem jezdni poza pasem prowadzonych robót będą mogły być uznane za kwalifikowalne.

- 3) Pas robót należy rozumieć jako tę część pasa drogowego, w której są bezpośrednio prowadzone roboty.

6.4.4 Sekcja 4 - Wydatki poniesione na wykonanie robót dodatkowych

W niniejszym podrozdziale zawarto **zasady realizacji robót dodatkowych w umowach o roboty budowlane, których stosowanie jest warunkiem niezbędnym do uznania za kwalifikowalny wydatku poniesionego na wykonanie robót dodatkowych.**

Roboty dodatkowe – prace, które nie były przewidziane w pierwotnej umowie lub prace, które były przewidziane w pierwotnej umowie zawartej pomiędzy Beneficjentem a wykonawcą umowy, ale istnieje konieczność ich wykonania w większych ilościach lub po wyższej cenie niż to wynika z kontraktu – jeżeli wykonanie takich prac jest niezbędne do wykonania przedmiotu zamówienia określonego w pierwotnej umowie.

1) Zasada ogólna odnosząca się do wszystkich robót dodatkowych.

Wszystkie wydatki kwalifikowalne muszą odnosić się do zakresu rzeczowego projektu zatwierdzonego umową o dofinansowanie oraz mieścić się w maksymalnej kwocie wydatków kwalifikowalnych określonej w umowie o dofinansowanie. Zatem również w przypadku robót dodatkowych, aby wydatki związane z ich wykonaniem mogły być uznane za kwalifikowalne, muszą być zgodnie z zakresem projektu zatwierdzonym umową o dofinansowanie. W przypadku robót dodatkowych wykraczających poza zakres projektu określony umową o dofinansowanie, do czasu ewentualnej, odpowiedniej zmiany umowy, wydatki związane z wykonaniem takich robót nie mogą być uznane za kwalifikowalne.

2) Umowy zawarte zgodnie z przepisami ustawy Pzp.

Ustawa Pzp nie reguluje zasad ustalania przez Zamawiającego wynagrodzenia w umowie o zamówienie publiczne ani dopuszczalnego sposobu rozliczania w trakcie jej realizacji. Wykonawca i Zamawiający kształtują w tym zakresie stosunek umowny zgodnie z ogólnymi przepisami prawa dotyczącymi zasad kontraktowania. Dwa główne sposoby rozliczenia wykonanych robót budowlanych, które mogą być ustalone w specyfikacji istotnych warunków zamówienia, a następnie w umowie w sprawie zamówienia publicznego to **wynagrodzenie kosztorysowe albo ryczałtowe.**

a) Wynagrodzenie kosztorysowe:

Wynagrodzenie kosztorysowe polega na tym, iż ustalone na podstawie oferty wstępnej wynagrodzenie kosztorysowe może zostać zmienione w ostatecznym rozliczeniu o kwotę

wynikającą z ewentualnej różnicy między ilością robót określoną przedmiarem robót planowanych do wykonania a rzeczywistymi ilościami wynikającymi z obmiaru robót wykonanych. Zatem, wynagrodzenie wykonawcy wynikające z ilości wykonanych robót może być niższe lub wyższe od wstępnego wynagrodzenia kosztorysowego wskazanego w ofercie, gdy w toku realizacji zamówienia okaże się, że określonych prac należy wykonać więcej lub mniej niż zakładano. Dopuszczalna jest zatem zmiana zakresu ilościowego przedmiotu zamówienia.

Zamawiający wybierając ten sposób rozliczenia musi jednak pamiętać, iż zgodnie z art. 140 ustawy Pzp nie można uwzględniać w umowie zakresu rzeczowego wykraczającego poza opis przedmiotu zamówienia ustalony w specyfikacji istotnych warunków zamówienia. W części wykraczającej poza ten zakres umowa jest nieważna z mocy prawa. Tym samym zakres obmiaru robót wykonanych, stanowiący podstawę obliczenia wynagrodzenia kosztorysowego, może dotyczyć tylko robót uwzględnionych w opisie przedmiotu zamówienia, a więc dokumentacji projektowej dołączonej do specyfikacji. Nie jest natomiast możliwe uwzględnienie przy rozliczaniu kosztorysowym robót stanowiących wprawdzie niezbędny element zamówienia, ale nieprzewidzianych w opisie przedmiotu zamówienia. Roboty tego rodzaju stanowią zawsze nowe zamówienia, które podlega odrębnej procedurze, np. przy zastosowaniu instytucji zamówień dodatkowych lub uzupełniających (art. 67 ust. 1 pkt 5 i 6 ustawy Pzp).

Podsumowując:

- i) w przypadku zwiększenia obmiaru robót opisanych w opisie przedmiotu zamówienia, nie jest konieczna zmiana pierwotnej umowy (chyba, że z umowy wynika, że w takiej sytuacji wymaga ona zmiany),
- ii) w przypadku pozostałych zmian, należy udzielić nowego zamówienia publicznego.

W obydwu przedstawionych powyżej przypadkach (i oraz ii) wydatki związane z wykonaniem robót dodatkowych mogą być uznane za kwalifikowalne, jeżeli roboty dodatkowe będą zlecone i wykonane zgodnie z przepisami ustawy Pzp i postanowieniami umowy zawartej pomiędzy Zamawiającym a Wykonawcą.

b) Wynagrodzenie ryczałtowe:

Wynagrodzenie ryczałtowe polega z kolei na określeniu z góry wysokości wynagrodzenia w oznaczonej kwocie. Wynagrodzenie ryczałtowe nie wymaga przeprowadzania rozliczeń w takim zakresie jak w przypadku wynagrodzenia kosztorysowego i przysługuje wykonawcy bez względu na rzeczywiste koszty wykonania zamówienia. Jednakże, w przypadku ustalenia przez wykonawcę wynagrodzenia na zbyt niskim poziomie, nie może się on

domagać podwyższenia wynagrodzenia, chociażby w czasie zawarcia umowy nie można było przewidzieć rozmiaru lub kosztów robót.

3) Umowy z wykonawcami, które nie są objęte zakresem stosowania ustawy Pzp.

W przypadku umów z wykonawcami, które nie są objęte zakresem stosowania ustawy Pzp, obowiązują przepisy K.c., zasady określone w Podrozdziale 5.5 *Wytycznych* oraz postanowienia umowne.

Aby wydatki związane z wykonaniem robót dodatkowych mogły być uznane za kwalifikowalne, roboty dodatkowe muszą być wykonane zgodnie z postanowieniami umownymi, przepisami K.c. oraz postanowieniami *Wytycznych*.

Ponadto, zgodnie z postanowieniami pkt 89 Podrozdziału 5.5. *Wytycznych* zawarcie z dotychczasowym wykonawcą dodatkowych umów nieobjętych umową podstawową a niezbędnych do jej prawidłowego wykonania jest możliwe dla usług lub robót budowlanych, jeśli tych dodatkowych usług lub robót budowlanych nie można było wcześniej przewidzieć.

6.5 Podrozdział 5 - Sprzęt i wyposażenie

6.5.1 Sekcja 1 - Środki trwałe stanowiące część wydatków inwestycyjnych zainstalowane na stałe w ramach projektu

Wydatek na zakup środków trwałych, które będą na stałe zainstalowane w ramach projektu będzie wydatkiem kwalifikowalnym pod warunkiem, że środki te będą włączone w rejestr środków trwałych beneficjenta oraz wydatek ten będzie traktowany jako wydatek inwestycyjny zgodnie z zasadami rachunkowości.

6.5.2 Sekcja 2 - Przenośne środki trwałe stanowiące część wydatków inwestycyjnych

Wydatki na zakup przenośnych środków trwałych, które nie będą na stałe zainstalowane w projekcie (np. specjalistyczne pojazdy do monitorowania sieci kanalizacyjnej, wozy asenizacyjne, samochody ratownictwa chemicznego, samochody ratowniczo – gaśnicze, w przypadku projektów polegających na sortowaniu odpadów u źródła ich powstania – specjalne samochody, kontenery i pojemniki na śmieci (pod warunkiem stosowania zasad dotyczących pomocy publicznej), specjalistyczny sprzęt komputerowy, fotoradary zamontowane w pojazdach właściwych służb itp.) mogą być uznane za kwalifikowalne po spełnieniu następujących warunków:

- a) są niezbędne dla realizacji projektu bądź dla poprawnego funkcjonowania infrastruktury wytworzonej w wyniku realizacji projektu,

- b) będą wykorzystywane tylko dla celów związanych z danym projektem, w ramach którego zostaną zakupione,
- c) przenośne środki trwałe zostaną bezpośrednio wskazane we wniosku o dofinansowanie wraz z uzasadnieniem dla konieczności ich zakupu,
- d) zostaną wskazane w umowie o dofinansowanie projektu,
- e) zostaną włączone w rejestr środków trwałych beneficjenta oraz wydatek ten będzie traktowany jako wydatek inwestycyjny zgodnie z zasadami rachunkowości.

6.5.3 Sekcja 3 - Sprzęt będący środkiem trwałym zakupiony/wytworzony na czas realizacji projektu

- 1) Wydatki na przenośne środki trwałe nie zainstalowane na stałe w projekcie, zakupione lub wytworzone w celu realizacji projektu (np. samochody, komputery, meble, drukarki, itp.) mogą być kwalifikowalne – jeżeli są bezpośrednio niezbędne dla realizacji projektu – w wysokości odpowiadającej odpisom amortyzacyjnym w okresie, w którym były wykorzystywane dla realizacji projektu. Oznacza to, iż wartość rezydualna (księgowa wartość likwidacyjna) środków trwałych po zakończeniu realizacji projektu nie jest wydatkiem kwalifikowalnym.
- 2) Warunkiem uznania za kwalifikowalne wydatków na zakup środków trwałych zakupionych na czas realizacji projektu jest ich bezpośrednio wskazanie we wniosku o dofinansowanie wraz z uzasadnieniem oraz w umowie o dofinansowanie projektu.

6.5.3.1 Podsekcja 1 - Wydatki związane z zapewnieniem zaplecza Inżyniera nadzoru

- 1) W przypadku, gdy w ramach projektu zawierany jest kontrakt na nadzór nad robotami budowlanymi (tzw. kontrakt na inżyniera nadzoru), wydatki związane z zapewnieniem zaplecza Inżyniera nadzoru powinny być zamieszczone w kontraktach na nadzór a nie w kontraktach na roboty. Inżynier nadzoru powinien samodzielnie zapewniać sprzęt i wyposażenie, konieczne do realizacji jego zadań wynikających z kontraktu. Wszystkie wydatki związane z zapewnieniem lub utrzymaniem ww. wyposażenia lub sprzętu powinny zostać ujęte w wynagrodzeniu Inżyniera nadzoru. Oznacza to m.in., iż kontrakt na nadzór nie powinien przewidywać, iż Zamawiający zapłaci Wykonawcy (tj. Inżynierowi) za zakup sprzętu i wyposażenia (np. samochody, komputery, telefony komórkowe, itp.).
- 2) Wydatki poniesione przez beneficjenta (Zamawiającego) na zakup sprzętu i wyposażenia dla Inżyniera nadzoru stanowią wydatki niekwalifikowalne.
- 3) Wydatki związane z zapewnieniem przez Wykonawcę kontraktu na roboty budynku oraz parkingu dla Inżyniera nadzoru na terenie placu budowy lub zaplecza budowy mogą być

uznane za kwalifikowalne, o ile zostaną zachowane pozostałe zasady obowiązujące w ramach PO liŚ. Wydatki na zapewnienie budynku dla Inżyniera nadzoru nie mogą uwzględniać wydatków na meble, wyposażenie kuchenne, komputery, telefony komórkowe, samochody oraz innego typu wyposażenia i sprzętu dla Inżyniera nadzoru.

6.5.4 Sekcja 4 - Wartości niematerialne i prawne

- 1) Wydatki związane z zakupem i wykorzystaniem wartości niematerialnych i prawnych, takich jak patenty, licencje będą mogły być uznane za kwalifikowalne, jeśli wartości te są konieczne dla realizacji projektu.
- 2) W przypadku wartości niematerialnych i prawnych zakupionych na czas realizacji projektu, wydatki związane z ich zakupem będą uznane za kwalifikowalne na zasadach opisanych w Sekcji 6.5.3 *Sprzęt będący środkiem trwałym zakupiony/wytworzony na czas realizacji projektu.*

6.5.5 Sekcja 5 - Amortyzacja

- 1) Odpisy amortyzacyjne z tytułu spadku wartości środków trwałych stanowią koszt kwalifikowalny, jeżeli spełnione są łącznie następujące warunki:
 - a) odpisy amortyzacyjne dotyczą środka trwałego, który jest niezbędny do prawidłowej realizacji projektu i bezpośrednio wykorzystywany do jego wdrażania,
 - b) zakup środka trwałego nie był finansowany ze środków dotacji krajowej ani wspólnotowej,
 - c) kwalifikowalna wartość odpisów amortyzacyjnych odnosi się wyłącznie do okresu realizacji danego projektu,
 - d) wartość odpisów amortyzacyjnych została obliczona zgodnie z ustawą o rachunkowości.
- 2) W przypadku, gdy dane wyposażenie wykorzystywane jest także w innych celach niż realizacja projektu, kwalifikowalna jest tylko ta część odpisu amortyzacyjnego, która odpowiada proporcji wykorzystania wyposażenia w celu realizacji projektu.

6.5.6 Sekcja 6 - Zakup używanego sprzętu

Wydatek na zakup używanego sprzętu będzie kwalifikowalny pod następującymi trzema warunkami:

- a) sprzedawca sprzętu musi dostarczyć oświadczenie stwierdzające pochodzenie tego sprzętu i potwierdzające, że w okresie poprzednich 7 lat sprzęt ten nie był nabyty z udziałem dotacji krajowych lub wspólnotowych,

- b) cena sprzętu nie może przekraczać jego wartości rynkowej i nie może być wyższa od ceny podobnego, ale nowego sprzętu,
- c) sprzęt posiada cechy wymagane dla eksploatacji projektu i spełnia odpowiednie normy.

6.5.7 Sekcja 7 - Wydatki związane z zastosowaniem technik finansowania nie powodujących natychmiastowego przeniesienia prawa własności

Jako wydatki związane z zastosowaniem technik finansowania w projektach współfinansowanych ze środków funduszy strukturalnych i FS rozumie się wydatki na te techniki finansowania (np. leasing, wynajem, dzierżawa), które nie powodują natychmiastowego przeniesienia na podmiot użytkujący prawa własności do danego dobra.

W przypadku wykorzystania technik finansowania opisanych w niniejszej sekcji do nabycia środków trwałych mają w całości zastosowanie postanowienia *Podrozdziału 5 Sprzęt i wyposażenie*.

6.5.7.1 Podsekcja 1 - Leasing

- 1) Wydatki poniesione w związku z leasingiem kwalifikują się do współfinansowania z EFRR i FS z zastrzeżeniem postanowień *Wytycznych*.
- 2) Wydatkiem kwalifikowalnym do współfinansowania jest część opłaconej raty leasingowej związana ze spłatą kapitału leasingowanego aktywa. Tylko ta kwota może być uwzględniona przez beneficjenta we wniosku o płatność.
- 3) Dopuszcza się możliwość kwalifikowania następujących form leasingu przy spełnieniu szczegółowych warunków określonych poniżej:
 - a) leasingu finansowego,
 - b) leasingu operacyjnego,
 - c) leasingu zwrotnego,w rozumieniu MSSF.
- 4) Refundacja wydatków faktycznie poniesionych może zostać skierowana wyłącznie na rzecz beneficjenta (leasingobiorcy).
- 5) W każdym przypadku, w tym również w przypadku, gdy okres obowiązywania umowy leasingu przekracza końcową datę kwalifikowania wydatków określoną w umowie o dofinansowanie, jedynie wydatki związane z ratami leasingowymi przypadającymi do zapłaty i rzeczywiście zapłaconymi w okresie kwalifikowania wydatków mogą być uważane za kwalifikowalne.
- 6) Maksymalna kwota wydatków kwalifikowalnych nie może przekroczyć rynkowej wartości aktywu będącego przedmiotem leasingu. Oznacza to, że kwota kwalifikowalna do

współfinansowania nie może być wyższa niż kwota, na którą opiewa dowód zakupu wystawiony Leasingodawcy, przez dostawcę współfinansowanego aktywa.

- 7) Dowodem faktycznego poniesienia wydatku w przypadku refundacji na rzecz beneficjenta jest dokument potwierdzający wysokość raty leasingowej wraz z dokumentem potwierdzającym jej opłacenie.
- 8) Za kwalifikowalne nie można uznać wydatków związanych z umową leasingu, a w szczególności:
 - a) podatku związanego z umową leasingu (nie dotyczy VAT, w przypadku którego obowiązują zasady opisane w Podrozdziale 6.7 *Wytycznych*),
 - b) marży finansującego,
 - c) odsetek od refinansowania kosztów,
 - d) kosztów ogólnych,
 - e) opłat ubezpieczeniowych.

Ad 3 a). Leasing finansowy.

Pod pojęciem leasingu finansowego (zgodnie z MSSF) rozumie się taką umowę leasingu, w ramach której ryzyko oraz korzyści z tytułu posiadania przedmiotu leasingu są przeniesione na Leasingobiorcę (beneficjenta), co oznacza, że umowa leasingu sprowadza się do czasowego przekazania w użytkowanie określonego dobra, przy czym umowa leasingu zawiera „opcję nabycia” lub też przewiduje „minimalny okres leasingowy odpowiadający okresowi użytkowania” aktywów, będących przedmiotem leasingu.

W przypadku, gdy przepisy prawa podatkowego przewidują dla umowy leasingu wystawienie jednej faktury w dniu zawarcia umowy, dowodem poniesienia wydatku będzie harmonogram spłat wraz z informacją o płatnościach i wyciągiem bankowych.

Ad 3 b). Leasing operacyjny.

Pod pojęciem leasingu operacyjnego (zgodnie z MSSF) rozumie się taką umowę leasingu, w ramach której ryzyko oraz korzyści z tytułu posiadania przedmiotu leasingu nie są zasadniczo w całości przeniesione na beneficjenta współfinansowanego projektu, co oznacza, że umowa leasingu sprowadza się do czasowego przekazania w użytkowanie określonego dobra, przy czym czas ten może być krótszy niż okres gospodarczej używalności przedmiotu leasingu.

Ad 3 c). Leasing zwrotny.

Istotą leasingu zwrotnego (zgodnie z MSSF) jest powiązanie umowy leasingu z poprzedzającą ją umową sprzedaży. Leasingobiorca sprzedaje posiadany środek trwały firmie leasingowej i równocześnie uzyskuje prawo do jego dalszego użytkowania, na warunkach ustalonych w umowie leasingu. Dzięki takiej operacji podmiot, który sprzedał

dany środek trwały leasingodawcy, nadal z niego korzysta, płacąc raty leasingowe związane z jego użytkowaniem.

W przypadku leasingu zwrotnego, za kwalifikowalne mogą być uznane raty leasingowe płacone przez Leasingobiorcę. Współfinansowanie wspólnotowe nie może jednak posłużyć do ponownego nabycia danego środka trwałego.

6.5.7.2 Podsekcja 2 - Inne techniki finansowania

Wydatki związane z zastosowaniem innych technik finansowania kwalifikują się do współfinansowania z EFRR lub Funduszu Spójności, jeśli zostaną spełnione następujące warunki:

- a) wydatki związane z zastosowaniem ww. technik finansowania zostaną wskazane we wniosku o dofinansowanie,
- b) beneficjent wykaże, iż zastosowanie ww. technik finansowania jest najbardziej efektywną metodą pozyskania danego wyposażenia,
- c) ww. wydatki zostaną wyszczególnione w umowie o dofinansowanie projektu.

6.5.8 Sekcja 8 - Wydatki na zakup materiałów nie stanowiących środków trwałych na czas realizacji projektu

Wydatki poniesione na zakup materiałów niezbędnych dla realizacji projektu i nie stanowiących środków trwałych mogą być uznane za kwalifikowalne na zasadach i w ramach limitu wydatków określonego w Podrozdziale 6.2 *Wydatki związane z zarządzaniem projektem*.

6.6 Podrozdział 6 - Działania informacyjne i promocyjne

Wydatki poniesione przez IZ, IP oraz IW/IPII na działania informacyjno-promocyjne zgodne z Planem Komunikacji PO liŚ na lata 2007-2013 oraz rocznymi planami działań mogą być uznane za kwalifikowalne.

Wydatki poniesione przez beneficjentów na działania informacyjno-promocyjne zgodne ze szczegółowymi zasadami wypełniania obowiązków informacyjnych, które zostaną określone przez Instytucję Zarządzającą, uwzględnione w budżecie projektu wskazanym w umowie o dofinansowanie, będą mogły być uznane za kwalifikowalne.

6.7 Podrozdział 7 - Podatek od towarów i usług (VAT)

Biorąc pod uwagę, iż nie jest możliwe przedstawienie w Wytocznych w wyczerpujący sposób

norm prawnych zawartych w ustawie o VAT, wytyczne przedstawione w tym rozdziale stanowią ogólne ukierunkowanie dotyczące prawa do odliczania podatku od towarów i usług i powinny być analizowane bezpośrednio z przepisami o podatku od towarów i usług oraz powołanymi w dalszej części punktu rozporządzeniami Rady UE i Parlamentu Europejskiego.

Zgodnie z art. 3 lit. e rozporządzenia 1084/2006 oraz art. 7 ust. 1 lit. d rozporządzenia 1080/2006 podatek od towarów i usług (VAT) może być wydatkiem kwalifikowalnym tylko wtedy, gdy nie podlega zwrotowi (nie jest możliwe jego odzyskanie przez beneficjenta). VAT podlegający odzyskaniu w jakikolwiek sposób nie będzie uważany za kwalifikowalny, nawet jeśli nie został faktycznie odzyskany przez beneficjenta.

Należy jednocześnie podkreślić, iż zgodnie ze stanowiskiem Ministerstwa Finansów przekazanym pismem z dnia 23 grudnia 2004 r. (Zn. PP8-901-149/04/MZE/3705), w świetle przepisów o podatku od towarów i usług „odzyskanie” podatku oznacza odliczenie go od podatku należnego lub zwrot w określonych przypadkach, według warunków ściśle określonych przepisami o podatku od towarów i usług. Pojęcie odliczenia podatku VAT (zmniejszenie podatku należnego o podatek naliczony) na gruncie polskich przepisów podatkowych jest pojęciem funkcjonującym jedynie w przepisach o podatku od towarów i usług. Zatem zaliczenie podatku, który nie może podlegać odliczeniu do kosztów uzyskania przychodów, nie jest odliczeniem podatku.

W związku z powyższym, zaliczenie VAT do kosztów uzyskania przychodów celem obniżenia podstawy opodatkowania podatkiem dochodowym nie jest odliczeniem ani uzyskaniem zwrotu podatku od towarów i usług, a więc nie jest odzyskiwaniem podatku od towarów i usług w rozumieniu art. 3 lit. e rozporządzenia 1084/2006 oraz art. 7 ust. 1 lit. d rozporządzenia 1080/2006.

W przypadku, gdy umowa o dofinansowanie wskazuje inny niż beneficjent podmiot upoważniony do ponoszenia wydatków kwalifikowalnych lub beneficjent ubiega się o uznanie za kwalifikowalne podatku VAT poniesionego przez podmiot upoważniony do ponoszenia wydatków kwalifikowalnych, wskazane w niniejszym Podrozdziale zasady dotyczące możliwości uznania za kwalifikowalny wydatku poniesionego na VAT przez beneficjenta, należy stosować odpowiednio do podmiotu upoważnionego do ponoszenia wydatków kwalifikowalnych (w tym w szczególności należy przedłożyć „Oświadczenie o kwalifikowalności VAT” również dla tego podmiotu).

1) Oświadczenie o kwalifikowalności VAT.

Beneficjent, który uzna VAT za wydatek kwalifikowalny jest zobowiązany do przedstawienia we wniosku o dofinansowanie szczegółowego uzasadnienia zawierającego podstawę

prawną wskazującą na brak możliwości obniżenia VAT należnego o VAT naliczony zarówno na dzień sporządzania wniosku o dofinansowanie, jak również mając na uwadze planowany sposób wykorzystania w przyszłości majątku wytworzonego w związku z realizacją projektu.

Szczegółowe wskazówki dotyczące wypełniania wniosku o dofinansowanie zostaną umieszczone w Instrukcji do wypełniania wniosku o dofinansowanie.

Brak szczegółowych informacji w ww. zakresie będzie mógł stanowić podstawę dla IP oraz IZ do zakwestionowania wniosku o dofinansowanie pod kątem kwalifikowalności wydatków związanych z VAT.

Ponadto biorąc pod uwagę, iż prawo do obniżenia VAT należnego o VAT naliczony może powstać zarówno w okresie realizacji projektu, jak i po jego zakończeniu, **beneficjenci, którzy zaliczą VAT do wydatków kwalifikowalnych są zobowiązani dołączyć do wniosku o dofinansowanie z FS przekazywanego do IP „Oświadczenie o kwalifikowalności VAT”, którego wzór stanowi załącznik do niniejszych wytycznych.** Oświadczenie składa się z dwóch integralnych części. W ramach pierwszej części beneficjent oświadcza, iż w chwili składania wniosku o dofinansowanie nie może odzyskać w żaden sposób poniesionego kosztu podatku VAT, którego wysokość została określona w odpowiednim punkcie wniosku o dofinansowanie (fakt ten decyduje o kwalifikowalności VAT). Natomiast w części drugiej beneficjent zobowiązuje się do zwrotu zrefundowanej ze środków unijnych części VAT, jeżeli zaistnieją przesłanki umożliwiające odzyskanie tego podatku przez beneficjenta.

„Oświadczenie o kwalifikowalności VAT” podpisane przez beneficjenta powinno stanowić załącznik do zawieranej z beneficjentem umowy o dofinansowanie. IZ wymaga, aby podpisanie umowy o dofinansowanie z beneficjentem, który zaliczył VAT do wydatków kwalifikowalnych było uwarunkowane podpisaniem ww. oświadczenia.

W przypadkach budzących wątpliwości beneficjent może zwrócić się do właściwych organów z prośbą o wydanie interpretacji przepisów prawa podatkowego zgodnie z przepisami Ordynacji podatkowej.

2) VAT jako wydatek kwalifikowalny.

Zasada określona w ww. rozporządzeniach oznacza, iż zapłacony VAT może być uznany za wydatek kwalifikowalny tylko i wyłącznie wówczas, gdy beneficjentowi, zgodnie z obowiązującym ustawodawstwem krajowym, **nie przysługuje prawo (czyli beneficjent nie ma prawnych możliwości) do obniżenia kwoty podatku należnego o kwotę podatku naliczonego lub ubiegania się o zwrot VAT.** Posiadanie wyżej wymienionego prawa (potencjalnej prawnej możliwości) wyklucza uznanie wydatku za kwalifikowalny, nawet jeśli

faktycznie zwrot nie nastąpił np. ze względu na nie podjęcie przez beneficjent czynności zmierzających do realizacji tego prawa.

3) Prawo do obniżenia VAT należnego o VAT naliczony.

- a) zgodnie z art. 86 ust. 1 ustawy o VAT, podatnikom VAT przysługuje prawo do obniżenia kwoty podatku należnego o kwotę podatku naliczonego w zakresie, w jakim nabywane towary lub usługi wykorzystywane są do wykonywania czynności opodatkowanych. Przepis zawarty w art. 88 ustawy o VAT zawiera katalog przypadków, kiedy podatnikowi VAT nie przysługuje prawo do odliczenia podatku naliczonego. Podatku tego nie można odliczyć nawet wówczas, gdy dany zakup jest bezpośrednio związany z czynnościami podlegającymi opodatkowaniu, tym samym VAT może stanowić wydatek kwalifikowalny.
- b) w związku z powyższym, przepisy ustawy o VAT stanowią, iż prawo do odliczenia podatku naliczonego przysługuje beneficjentowi jedynie w przypadku, kiedy spełnione są dwa warunki:
 - i) beneficjent jest podatnikiem VAT oraz
 - ii) zakupione przez beneficjenta towary i usługi wykorzystywane są przez beneficjenta do wykonywania czynności opodatkowanych.

Tym samym, jeśli nie jest spełniony jeden z wymienionych warunków wówczas VAT zawarty w dokonywanych przez beneficjenta zakupach będzie stanowił wydatek kwalifikowalny w rozumieniu ww. rozporządzeń.

4) Status Podatnika VAT.

Zgodnie z art. 15 ust. 1 ustawy o VAT podatnikami są podmioty wykonujące samodzielnie działalność gospodarczą, bez względu na cel i rezultat tej działalności. Za podatników nie uznaje się organów władzy publicznej oraz urzędów obsługujących te organy w zakresie realizowanych zadań nałożonych odrębnymi przepisami prawa z wyłączeniem czynności wykonywanych na podstawie zawartych umów cywilnoprawnych (art. 15 ust. 6 ustawy o VAT).

W związku z tym, prawo do obniżenia VAT należnego o VAT naliczony będzie przysługiwało tym podmiotom dokonującym zakupy towarów i usług finansowanych ze środków finansowych pochodzących z Funduszu Spójności lub funduszy strukturalnych, na podstawie prawidłowo wystawionych faktur VAT przez podatników posiadających status podatnika czynnego w rozumieniu art. 96 ustawy o VAT.

5) Związek zakupów z czynnościami opodatkowanymi.

Prawo do odliczenia podatku naliczonego przysługuje wyłącznie wówczas, gdy zakupione przez beneficjenta towary i usługi będą **służyły czynnościom opodatkowanym**. Prawo do odliczenia nie przysługuje w zakresie, w jakim zakupy związane są z czynnościami zwolnionymi z podatku VAT lub z czynnościami nie podlegającymi opodatkowaniu. Z podatku zwolnione jest do dnia 31 grudnia 2007 r. np. świadczenie usług naukowo-badawczych przy spełnieniu warunków określonych w §41 f rozporządzenia w sprawie wykonania niektórych przepisów ustawy o podatku od towarów i usług. Korzystanie ze zwolnienia z podatku VAT w przypadku świadczenia usług naukowo-badawczych jest możliwe po spełnieniu warunków określonych ww. przepisem.

Z orzecznictwa Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości wynika, że związek zakupów z czynnościami opodatkowanymi powinien mieć, zasadniczo, charakter **bezpośredni**.

Tym samym, beneficjent realizujący projekt dofinansowany ze środków PO LiŚ będzie mógł odliczyć VAT wówczas, gdy zakupy towarów i usług w ramach realizowanego projektu związane są bezpośrednio z wykonywanymi przez beneficjenta czynnościami opodatkowanymi.

6) Odliczenie częściowe.

- a) Zgodnie z art. 90 ust. 1 ustawy o VAT, w przypadku, gdy podmiot dokonuje zarówno transakcji zwolnionych, jak i transakcji opodatkowanych VAT, powinien on przyporządkować naliczony VAT odnośnie dokonywanych przez siebie zakupów do trzech grup:
 - i) naliczonego VAT wynikającego z zakupów związanych wyłącznie z wykonywaniem czynności, w związku z którymi przysługuje prawo do odliczenia podatku naliczonego VAT - podatek ten w całości podlega odliczeniu (a więc zgodnie z rozporządzeniami WE - nie może być wydatkiem kwalifikowalnym),
 - ii) naliczonego VAT wynikającego z zakupów związanych wyłącznie z wykonywaniem czynności, w związku z którymi nie przysługuje prawo do odliczenia podatku naliczonego VAT - podatek ten w całości nie podlega odliczeniu (a więc zgodnie z Rozporządzeniami - może być uznany za wydatek kwalifikowalny),
 - iii) naliczonego VAT związanego zarówno z czynnościami, w związku z którymi przysługuje prawo do odliczenia podatku naliczonego VAT, jak również z czynnościami, w związku z którymi prawo do odliczenia podatku naliczonego VAT nie przysługuje – w tym przypadku podmiot powinien:

- albo wyodrębnić część kwoty podatku naliczonego VAT, która może podlegać odliczeniu, jeżeli jest to możliwe,
 - albo, jeżeli takie wyodrębnienie nie jest możliwe, określić kwotę podatku naliczonego VAT podlegającego odliczeniu stosując tzw. współczynnik sprzedaży, o którym mowa w art. 90 Ustawy o VAT.
- b) Należy podkreślić, iż przedstawiony w lit. a ogólny schemat rozliczania VAT jedynie sygnalizuje, iż na gruncie Ustawy o VAT istnieje możliwość takiego rozliczenia. Okres, w którym istnieje obowiązek korekty podatku naliczonego odliczonego według współczynnika sprzedaży w zależności od rodzaju nabywanych towarów i usług może sięgać nawet 10 lat,
- c) **W przypadku projektów realizowanych w ramach PO LiŚ, jeżeli beneficjent nie jest w stanie w sposób jednoznaczny określić kierunków wykorzystania inwestycji, VAT nie będzie mógł zostać uznany za wydatek kwalifikowalny.**

Zatem w przypadku, gdy beneficjent nie będzie w stanie w jednoznaczny sposób przyporządkować naliczonego VAT do grupy wskazanej powyżej w lit. a ppkt ii), VAT nie będzie uznany za wydatek kwalifikowalny.

Dodatkowo, warto zaznaczyć, iż beneficjent będzie związany podpisanym przez siebie ww. oświadczeniem, w okresie od dnia złożenia do IP/IW wniosku o dofinansowanie projektu w ramach PO LiŚ, przez okres realizacji projektu oraz przez okres trwałości projektu, o którym mowa w Podrozdziale 4.3 *Wytycznych*, tj. do dnia upływu 5 lat od końcowej daty okresu kwalifikowania wydatków dla projektu określonej w umowie o dofinansowanie.

Należy podkreślić, iż każdy stan faktyczny w kontekście projektów PO LiŚ wymagać będzie zawsze indywidualnego rozpatrzenia w kontekście zagadnienia kwalifikowalności wydatków. Zgodnie bowiem z orzecznictwem Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości podatnik, który wykorzystuje towary do prowadzenia działalności gospodarczej uprawniony jest do odliczenia VAT, przy zachowaniu obowiązujących zasad odliczeń, nawet jeśli towary te wykorzystywane są w prowadzonej działalności w bardzo niewielkim zakresie. W przypadku rozliczeń podatku od towarów i usług należy brać pod uwagę nie tylko określenie prawa do odliczenia VAT w momencie nabycia majątku, lecz prawo to powinno być rozpatrywane z punktu widzenia sposobu wykorzystania majątku w okresie eksploatacji do dnia upływu 3 lat od daty zamknięcia PO LiŚ. Jest to związane z tym, iż każda zmiana przeznaczenia majątku, która pośrednio wiąże się z powstaniem prawa do odliczeń, powoduje prawo dokonania korekty kwoty podatku odliczonego (patrz art. 91 Ustawy o VAT) - w tym przypadku za dany okres realizacji projektu w ramach PO LiŚ.

Jednocześnie należy wskazać, iż w przypadku zakupu towarów i usług w ramach projektu dofinansowanego ze środków PO liŚ każdorazowo należy ocenić, czy zakupy te są bezpośrednio związane z czynnościami opodatkowanymi.

Poniżej opisano przykłady, które mają na celu przedstawienie modelowych sytuacji, w których czynności prawne podjęte przez beneficjenta prowadzą do powstania lub braku prawa do obniżenia podatku należnego o naliczony.

PRZYKŁADY:

Sektor transportu

Należy zaznaczyć, że opodatkowaniu VAT podlega jedynie co do zasady odpłatne świadczenie usług. W związku z tym beneficjent realizujący projekt w ramach PO liŚ, którego przedmiotem jest budowa infrastruktury drogowej, nie będzie mógł odliczyć VAT zawartego w cenie zakupionych towarów i usług. Użytkownicy tej infrastruktury korzystają bowiem z niej, co do zasady, nieodpłatnie. Dla takich podmiotów VAT będzie stanowił wydatek kwalifikowalny. Należy jednak zaznaczyć, że w przypadku np. prowadzenia działalności w postaci odpłatnego udostępniania autostrad, działalność taka podlega opodatkowaniu VAT, co może oznaczać, iż w takim przypadku VAT nie będzie mógł być wydatkiem kwalifikowalnym.

Sektor środowiska

- 1) Gmina realizuje projekt z zakresu budowy kanalizacji, a po zrealizowaniu przedsięwzięcia będzie jego operatorem i będzie pobierać opłaty od użytkowników indywidualnych. W tym przypadku VAT nie może być wydatkiem kwalifikowalnym.
- 2) Gmina realizuje projekt np. z zakresu budowy kanalizacji. Po zrealizowaniu przedsięwzięcia składniki majątku sfinansowanego ze środków pochodzących z PO liŚ są przekazywane:
 - a) *aportem do należącej do gminy spółki komunalnej (podatnik VAT), która będzie operatorem przedsięwzięcia i która będzie pobierać opłaty od użytkowników indywidualnych za korzystanie z wybudowanej kanalizacji;*

Zgodnie z art. 15 ust. 2 Ustawy o VAT do działalności gospodarczej, której prowadzenie przesądza o statusie podatnika VAT, zalicza się czynności polegające m.in. na wykorzystaniu towarów w sposób ciągły do działalności zarobkowej. Oznacza to, że wykorzystanie składników majątku trwałego jako aportu, co do zasady jest czynnością podlegającą opodatkowaniu podatkiem VAT. Jednakże, na mocy §8

ust. 1 pkt 6 rozporządzenia w sprawie wykonania przepisów ustawy o VAT zwalnia się od podatku wkłady niepieniężne (aporty) wnoszone do spółek prawa handlowego i cywilnego. Zgodnie z art. 86 ust. 1 Ustawy o VAT, wykonywanie dostaw zwolnionych od podatku nie daje prawa do odliczeń i zwrotu podatku naliczonego.

Biorąc powyższe pod uwagę, w przedmiotowym przypadku VAT poniesiony przez gminę w związku z budową infrastruktury będzie wydatkiem kwalifikującym się do wsparcia w ramach PO liŚ.

b) na podstawie umowy dzierżawy gminnej spółce komunalnej lub zakładowi budżetowemu;

Zgodnie z art. 5 ust. 1 pkt 1 ustawy o VAT, opodatkowaniu podatkiem od towarów i usług podlega odpłatna dostawa towarów i odpłatne świadczenie usług na terytorium kraju. Umowa dzierżawy zaliczana jest na podstawie art. 8 ust. 1 ustawy do świadczenia usług, lub na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 2 ustawy o VAT, stanowi dostawę towarów, o ile spełnione są warunki określone w tym przepisie. Przepis ten określa, iż dzierżawę (najem, leasing) uznaje się za dostawę towarów pod warunkiem, iż umowa nie przewiduje, że w następstwie normalnych zdarzeń przewidzianych tą umową lub z chwilą zapłaty ostatniej raty zostanie przeniesione prawo własności. Zatem, jeżeli umowa dzierżawy nie zawiera takiego warunku tego typu czynność stanowi świadczenie usług.

W związku z powyższym w tej sytuacji podatnikowi VAT przysługuje prawo do odliczenia VAT związanego z inwestycją i VAT nie może być wydatkiem kwalifikowalnym.

c) na podstawie umowy użyczenia spółce komunalnej lub zakładowi budżetowemu;

Umowa użyczenia ma charakter nieodpłatny. Z tego względu, przy tej formie zagospodarowania majątku trwałego gminy każdy stan faktyczny powinien być analizowany oddzielnie pod kątem przepisu art. 15 ust. 2 ustawy o VAT oraz postanowień:

- art. 5 ust. 1 pkt 1 ustawy o VAT, który stanowi, że opodatkowaniu podlega odpłatna dostawa towarów i odpłatne świadczenie usług,
- art. 8 ust. 2 ustawy o VAT, który m. in. stanowi, iż nieodpłatne świadczenie usług, jeżeli nie są one związane z prowadzeniem przedsiębiorstwa, a podatnikowi przysługiwało prawo do obniżenia kwoty podatku należnego o kwotę podatku naliczonego przy nabyciu towarów i usług związanych z tymi usługami, w całości lub części, traktuje się jak odpłatne świadczenie usług.

Brak prawa do obniżenia podatku należnego może być związany np. z nabyciem składników majątku od osoby fizycznej nie będącej podatnikiem VAT, która w związku z tym nie jest upoważniona do wystawiania faktur. Brak prawa do odliczeń może także mieć miejsce, gdy składniki majątku mają związek z czynnościami, które nie podlegają opodatkowaniu. W tym ostatnim przypadku należy zwrócić uwagę na wyżej cytowany art. 15 ust. 2 ustawy o VAT, który do działalności gospodarczej włączającej w obszar opodatkowania VAT zalicza czynności wykorzystywania towarów lub wartości niematerialnych i prawnych w sposób ciągły do celów zarobkowych.

W związku z powyższym należy przyjąć, iż tylko w przypadku niektórych umów użyczenia, gdzie będzie pewność spełnienia takich warunków jak:

- i) podatnik (gmina) od samego początku nie przewiduje odpłatnego udostępnienia składników majątkowych (np. poprzez ich najem, dzierżawę, wniesienie aportem) i działalność podatnika w zakresie składników majątkowych wytworzonych w związku z realizacją projektu FS lub EFRR nie jest związana z pobieraniem przez niego określonej formy wynagrodzenia,
- ii) faktyczny użytkownik majątku użyczonego przez gminę (np. zakład budżetowy lub spółka komunalna) nie będzie go wykorzystywał do wykonywania czynności odpłatnych w imieniu gminy,

nie będzie służyło gminie prawo do odliczeń przy nabyciu składników majątkowych, a tym samym, VAT będzie mógł stanowić wydatek kwalifikowalny.

- d) *najpierw (np. na okres 5 lat) na zasadzie umowy użyczenia, a następnie gmina sygnalizuje zmianę wykorzystania posiadanych składników majątku poprzez wniesienie ich aportem do spółki;*

Jak wskazano w lit. a ppkt i), wykorzystanie towarów w sposób ciągły do działalności zarobkowej, zgodnie z art. 15 ust. 2 ustawy o VAT, jest zaliczane do działalności gospodarczej podatnika i obejmuje to także przekazywanie składników majątku w formie aportu. Jeżeli gmina zakłada wykorzystanie tych składników poprzez wniesienie ich aportem (nawet w późniejszym okresie, po kilku latach udostępniania majątku na zasadzie umowy użyczenia), składniki tego majątku będą niewątpliwie związane z działalnością gospodarczą podatnika w rozumieniu ustawy o VAT. W sytuacji czasowego, nieodpłatnego wykorzystania tego majątku na cele nie związane z prowadzeniem przedsiębiorstwa (umowa użyczenia), będzie miał zastosowanie przepis art. 8 ust. 2 ustawy o VAT gdzie wymieniono przypadki nieodpłatnego świadczenia usług, które są traktowane jako odpłatne świadczenie

usług. W tego typu sytuacjach nieodpłatne świadczenie usług będzie podlegało opodatkowaniu i podatnikowi będzie przysługiwało prawo do zmniejszenia podatku należnego o podatek naliczony, a co za tym idzie VAT nie będzie mógł zostać uznany za wydatek kwalifikowalny.

6.8 Podrozdział 8 - Niezbędne opłaty

- 1) Inne niż podatek VAT obciążenia, podatki, opłaty, których poniesienie jest niezbędne dla realizacji projektu mogą stanowić wydatki kwalifikowalne tylko wtedy, jeśli zostały rzeczywiście i ostatecznie poniesione przez beneficjenta, z zastrzeżeniem postanowień niniejszego Podrozdziału.
- 2) Odsetki od długów (np. kredytów, pożyczek), koszty wymiany walut i ujemne różnice kursowe nie będą kwalifikowalne.
- 3) Wydatki poniesione na obowiązkowe ubezpieczenia (np. ubezpieczenie placu budowy) oraz obowiązkowe gwarancje bankowe (np. gwarancja wypłaconej zaliczki lub/i gwarancja dobrego wykonania umowy) mogą być uznane za wydatki kwalifikowalne, jeśli zostały przewidziane w dokumentach przetargowych przygotowanych przez Zamawiającego w ramach procedury udzielenia zamówienia publicznego.
- 4) Wydatki na grzywny, kary finansowe, wydatki związane ze sprawami sądowymi (w tym wydatki związane z przygotowaniem i obsługą prawną spraw sądowych) oraz koszty realizacji ewentualnych postanowień wydanych przez sąd nie będą kwalifikowalne z wyjątkiem wydatków związanych z odzyskiwaniem kwot nienależnie wypłaconych (po akceptacji IZ PO liŚ).
- 5) Wydatki związane z otwarciem i prowadzeniem odrębnego rachunku bankowego dla celów realizacji projektu oraz opłaty pobierane od dokonywanych transakcji finansowych, których dokonanie jest niezbędne dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne.
- 6) Wydatki związane z obsługą instrumentów zabezpieczających realizację umowy o dofinansowanie mogą być uznane za kwalifikowalne.
- 7) Wydatki poniesione na opłaty administracyjne, których poniesienie jest niezbędne dla realizacji projektu mogą być uznane za kwalifikowalne, jeżeli zostały ostatecznie poniesione przez beneficjenta.

6.8.1 Sekcja 1 - Opłaty za usunięcie drzew i krzewów oraz opłaty za zajęcie pasa drogowego

- 1) Opłaty za usunięcie drzew lub krzewów

Zgodnie z art. 83 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody „*Usunięcie drzew lub krzewów z terenu nieruchomości może nastąpić, z zastrzeżeniem ust. 2, po uzyskaniu zezwolenia wydanego przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta na wniosek posiadacza nieruchomości. Jeżeli posiadacz nieruchomości nie jest jej właścicielem – do wniosku dołącza się zgodę jej właściciela.*”

Ponadto, zgodnie z art. 84 ust. 1 i 2 ww. ustawy „*Posiadacz nieruchomości ponosi opłaty za usunięcie drzew lub krzewów. Opłaty nalicza i pobiera organ właściwy do wydania zezwolenia na usunięcie drzew lub krzewów.*”

Mając na uwadze powyższe mogą wystąpić 3 sytuacje:

- a) gmina, na rzecz której będą wnoszone opłaty za usunięcie drzewa lub krzewu w związku z realizacją projektu w ramach PO liŚ jest jednocześnie beneficjentem w ramach tegoż projektu. W tym wypadku opłata nie została rzeczywiście i ostatecznie poniesiona przez beneficjenta. W związku z powyższym wydatek ten nie może być uznany za wydatek kwalifikowalny.
- b) beneficjent ponosi opłaty na rzecz innego podmiotu (gminy). W takim przypadku można uznać, iż wydatki te zostały rzeczywiście i ostatecznie poniesione przez beneficjenta i w konsekwencji mogą zostać zaliczone do wydatków kwalifikowalnych; dotyczy to również sytuacji, w której spółka komunalna ponosi wydatki na rzecz gminy, do której należy spółka komunalna, jeżeli spółka jest beneficjentem projektu, a gmina nie jest zaangażowana finansowo w realizację projektu.
- c) beneficjent ponosi opłaty na rzecz innego podmiotu (gminy), która została wskazana we umowie o dofinansowanie jako podmiot uprawniony do ponoszenia wydatków kwalifikowalnych. W takim przypadku, przedmiotowy wydatek nie będzie mógł być uznany za kwalifikowalny.

2) Opłaty za zajęcie pasa drogowego

Zgodnie z art. 40 ust 3 ustawy o drogach publicznych „*Za zajęcie pasa drogowego pobiera się opłatę*”. Ustęp 11 ww. artykułu stanowi, iż „*Opłatę, o której mowa w ust. 3, nalicza i pobiera, w drodze decyzji administracyjnej, właściwy zarządca drogi przy udzielaniu zezwolenia na zajęcie pasa drogowego*”. Zgodnie z art. 2a ustawy drogi krajowe stanowią własność Skarbu Państwa, natomiast drogi wojewódzkie, powiatowe i gminne stanowią własność właściwego samorządu województwa, powiatu lub gminy.

W tym przypadku, podobnie jak w pkt 1, mogą wystąpić trzy sytuacje:

- a) gmina, na rzecz której będą wnoszone opłaty za zajęcie pasa drogowego w związku z realizacją projektu w ramach PO liŚ jest jednocześnie beneficjentem w ramach

tegoż projektu. W tym wypadku opłata nie została rzeczywiście i ostatecznie poniesiona przez beneficjenta. W związku z powyższym wydatek ten nie może być uznany za wydatek kwalifikowalny.

- b) beneficjent ponosi opłaty na rzecz innego podmiotu (gminy, powiatu, województwa). W takim przypadku można uznać, iż wydatki te zostały rzeczywiście i ostatecznie poniesione przez beneficjenta i w konsekwencji mogą zostać zaliczone do wydatków kwalifikowalnych; dotyczy to również sytuacji, w której spółka komunalna ponosi wydatki na rzecz gminy, do której należy spółka komunalna, jeżeli spółka jest beneficjentem projektu, a gmina nie jest zaangażowana finansowo w realizację projektu.
- c) beneficjent ponosi opłaty na rzecz innego podmiotu (gminy), która została wskazana w umowie o dofinansowanie jako podmiot uprawniony do ponoszenia wydatków kwalifikowalnych. W takim przypadku, przedmiotowy wydatek nie będzie mógł być uznany za kwalifikowalny.

6.8.2 Sekcja 2 - Opłaty za przyłączenie do sieci elektroenergetycznej lub gazowej

Wydatki poniesione przez beneficjentów na opłaty za przyłączenie do sieci elektroenergetycznej lub gazowej mogą być uznane za kwalifikowalne, jeżeli są niezbędne dla realizacji projektu oraz jeśli zostały rzeczywiście i ostatecznie poniesione przez beneficjenta.

Jednocześnie beneficjenci, którzy będą ponosili ww. wydatki zaliczając je do wydatków kwalifikowalnych powinni przechowywać dokumenty przedstawiające sposób obliczenia ww. opłaty przez odpowiednio przedsiębiorstwo energetyczne lub gazownicze w celu udostępnienia wszystkim podmiotom, które są uprawnione do kontroli realizacji projektów współfinansowanych w ramach PO LiŚ.

W przypadku, gdy przedsiębiorstwo energetyczne lub gazownicze nie załączy odpowiedniej kalkulacji do umowy o przyłączenie do sieci, beneficjent powinien wystąpić do przedsiębiorstwa energetycznego o jej udostępnienie.

6.9 Podrozdział 9 - Inne kategorie wydatków, jeżeli wynikają bezpośrednio ze specyfiki danego projektu i zostały wskazane w umowie o dofinansowanie

- 1) Kategorie wydatków wykraczające poza opisane w Podrozdziałach 6.1-6.8 i 6.12 mogą być uznane za kwalifikowalne, jeżeli konieczność ich poniesienia wynika bezpośrednio ze specyfiki realizowanego projektu i jeśli zostaną wskazane w umowie o dofinansowanie.

- 2) Przewiduje się, iż inne niż wymienione w Podrozdziałach 6.1-6.8 i 6.12 kategorie wydatków będą występowały przede wszystkim w projektach związanych z ochroną przyrody lub tzw. projektach miękkich, tj. przedsięwzięciach nie będących projektami infrastrukturalnymi realizowanymi w ramach działań objętych cross-finansowaniem zgodnie ze szczegółowym opisem osi priorytetowych.

6.10 Podrozdział 10 - Pozostałe

6.10.1 Sekcja 1 - Wydatki operacyjne

- 1) Wydatki operacyjne projektu inwestycyjnego, czyli wydatki ponoszone w fazie eksploatacji inwestycji nie są kwalifikowalne. W drodze odstępstwa od tej zasady wydatki poniesione na szkolenie personelu obsługującego oraz na testowanie projektu i jego wyposażenia może być uznane za kwalifikowalne na zasadach określonych we wniosku o dofinansowanie i w umowie o dofinansowanie projektu.
- 2) Przykładowo do wydatków operacyjnych, które nie mogą być uznane za kwalifikowalne zalicza się wydatki poniesione na pensje dla pracowników zatrudnionych w eksploatacyjnej fazie inwestycji, wydatki na produkty podlegające szybkiemu zużyciu, wydatki na części zamienne, energię oraz środki chemiczne do wykorzystania podczas fazy eksploatacyjnej inwestycji.

6.11 Podrozdział 11 - Wydatki niekwalifikowalne na mocy rozporządzeń WE

- 1) Zgodnie z postanowieniami art. 3 rozporządzenia 1084/2006 następujące wydatki nie są kwalifikowalne do wsparcia z FS:
 - a) odsetki od zadłużenia,
 - b) zakup gruntów za kwotę przekraczającą 10% całkowitych wydatków kwalifikowalnych w ramach danej operacji,
 - c) mieszkalnictwo,
 - d) podlegający zwrotowi podatek VAT.
- 2) Zgodnie z postanowieniami art. 7 Rozporządzenia 1080/2006 następujące wydatki są niekwalifikowalne do wsparcia z EFRR:
 - a) odsetki od zadłużenia,

- b) zakup gruntów za kwotę przekraczającą 10% całkowitych wydatków kwalifikowalnych w ramach danego projektu. Wyższy udział procentowy jest dopuszczalny tylko w projektach związanych z ochroną środowiska naturalnego, za zgodą Instytucji Zarządzającej danym Programem Operacyjnym³⁰,
 - c) podlegający zwrotowi podatek VAT.
- 3) W ramach EFRR, ograniczeniom podlegają również wydatki na mieszkalnictwo, co nie jest szczegółowo opisane w Wytycznych, mając na uwadze, iż PO liŚ nie przewiduje realizacji projektów w tym zakresie. **Wydatki związane z mieszkalnictwem nie kwalifikują się do wsparcia w ramach PO liŚ.**

6.12 Podrozdział 12 - Pomoc techniczna dla instytucji zaangażowanych we wdrażanie PO liŚ

- 1) Beneficjentami XIV i XV osi priorytetowej w ramach PO liŚ będą następujące instytucje:
 - IZ,
 - IP,
 - IW/IPII,
 - GDDKiA oraz PKP PLK S.A.
- 2) Wydatki należące do kategorii opisanych w tym podrozdziale mogą być uznane za kwalifikowalne w ramach XIV i XV osi priorytetowej PO liŚ, pod warunkiem, iż są bezpośrednio związane z realizacją PO liŚ, są poniesione zgodnie z *Zasadami Ogólnymi* określonymi w *Wytycznych* oraz zgodnie z zasadami określonymi w niniejszym podrozdziale, jak również jeżeli zostały poniesione zgodnie z zasadami określonymi w dokumencie pn. „*System wdrażania XIV i XV osi priorytetowej (pomoc techniczna) w ramach PO liŚ*”.
- 3) Wydatki związane z zakupem, wynajmem bądź leasingiem środków transportu nie będą kwalifikowalne w ramach PT PO liŚ. Niekwalifikowalne są również wydatki na ubezpieczenie i naprawy środków transportu.
- 4) Odpisy amortyzacyjne nie stanowią wydatku kwalifikowalnego w ramach PT PO liŚ.
- 5) W przypadkach, w których poniższe zasady wskazują obliczenie kwalifikowalnej części poniesionego wydatku proporcjonalnie do liczby etatomiesięcy zaangażowanych w danej komórce organizacyjnej we wdrażanie PO liŚ w odniesieniu do liczby etatomiesięcy zatrudnionych ogółem w danej komórce organizacyjnej, weryfikacja prawidłowości wyliczeń będzie się odbywała na podstawie weryfikacji opisów stanowisk.

³⁰ IZ delegowała te uprawnienie na IP.

- 6) **Sposób obliczania liczby etatomiesięcy** zaangażowanych w realizację PO liŚ został określony w dokumencie pn. *System wdrażania XIV i XV osi priorytetowej (pomoc techniczna) w ramach PO liŚ*.
- 7) Beneficjenci PT PO liŚ są zobowiązani uzupełnić opisy stanowisk dla wszystkich pracowników, których wynagrodzenia będą finansowane w ramach PT PO liŚ lub PO PT o elementy wskazane przez IZ w dokumencie pn. *System wdrażania XIV i XV osi priorytetowej (pomoc techniczna) w ramach PO liŚ*.
- 8) Beneficjent PT PO liŚ, który nie wnioskuje o finansowanie wynagrodzeń wszystkich pracowników danej jednostki z PT PO liŚ lub PO PT (tzn. liczba etatomiesięcy zaangażowanych we wdrażanie PO liŚ w danej jednostce jest wyższa niż liczba etatomiesięcy, jakie mają być finansowane w ramach PD) powinien uzupełnić opisy stanowisk również tych pracowników, których wynagrodzenia nie są finansowane ze środków PT PO liŚ lub PO PT, jeżeli wykonują oni zadania związane z programowaniem, zarządzaniem, wdrażaniem, monitorowaniem, audytem, oceną, certyfikacją, kontrolą oraz promocją i informacją PO liŚ i korzystają ze sprzętu zakupionego w ramach PT PO liŚ bądź są uwzględniani przy wyliczaniu kwalifikowalnej części np. wydatku poniesionego na zakup sprzętu na potrzeby komórki organizacyjnej zajmującej się wdrażaniem PO liŚ oraz wykonującej inne zadania, wydatku poniesionego na zakup systemu finansowo-księgowego, wydatków poniesionych na remont bądź wynajem pomieszczeń biurowych, lub też biorą udział w szkoleniach finansowanych z PT PO liŚ.

6.12.1 Sekcja 1 - Wydatki osobowe - poniesione na wynagrodzenia pracowników zaangażowanych w realizację PO liŚ

- 1) Wynagrodzenia pracowników IP będą finansowane w ramach PO PT. Wynagrodzenia pozostałych pracowników realizujących zadania związane z PO liŚ, będą mogły być uznane za kwalifikowalne zgodnie z zasadami zawartymi w niniejszej sekcji.
- 2) Koszty wynagrodzeń pracowników zatrudnionych w ramach umów o pracę, inne koszty związane z zatrudnieniem pracowników, oraz sposób ich dokumentowania.
 - a) Za kwalifikowalne w ramach pomocy technicznej PO liŚ będą mogły być uznane wydatki poniesione na wynagrodzenia:
 - i) w instytucjach beneficjentów PT PO liŚ innych niż GDDKiA oraz PKP PLK S.A.: jedynie w odniesieniu do tych pracowników (w tym pracowników na stanowiskach kierowniczych), którzy co najmniej w 25% wykonują zadania związane bezpośrednio z programowaniem, zarządzaniem, wdrażaniem, monitorowaniem, audytem, oceną, certyfikacją, kontrolą oraz promocją i informacją (w tym konsultantów w punktach informacyjnych) PO liŚ bądź w części wykonują ww.

zadania w zakresie PO liŚ, a w pozostałej części zadania dotyczące realizacji PWW (Funduszu Spójności na lata 2004-2006, SPO Transport, SPO WKP), pod warunkiem, że wynagrodzenia te nie są finansowane w ramach PWW. Za kwalifikowalną może być uznana ta część wynagrodzenia, która odpowiada procentowemu zaangażowaniu pracownika w zadania w zakresie PO liŚ bądź PO liŚ oraz PWW (Funduszu Spójności na lata 2004-2006, SPO Transport, SPO WKP). Pracownicy na stanowiskach sekretarskich w komórkach organizacyjnych realizujących zadania IP/IPII/IW będą traktowani jako pracownicy bezpośrednio związani z wdrażaniem PO liŚ.

Przez osoby zajmujące stanowiska kierownicze należy rozumieć osoby sprawujące nadzór nad pracownikami zaangażowanymi merytorycznie w realizację PO liŚ (tj. np. Dyrektor/Zastępca Dyrektora komórki realizującej zadania IP/IPII/IW, Kierownik/Naczelnik Zespołu/Wydziału zaangażowanego merytorycznie w realizację PO liŚ).

- ii) w GDDKiA oraz PKP PLK S.A.: jedynie w odniesieniu do tych pracowników (w tym pracowników na stanowiskach kierowniczych), którzy co najmniej w 25% wykonują zadania związane z realizacją projektów w ramach PO liŚ. Przez osoby zajmujące stanowiska kierownicze należy rozumieć osoby sprawujące nadzór nad pracownikami zaangażowanymi merytorycznie w realizację PO liŚ (tj. np. Dyrektor/Zastępca Dyrektora komórki realizującej zadania IP/IPII/IW, Kierownik/Naczelnik Zespołu/Wydziału zaangażowanego merytorycznie w realizację PO liŚ).

Weryfikacja, w jakim stopniu zadania pracownika dotyczą programowania, zarządzania, wdrażania, monitorowania, audytu, oceny, certyfikacji i kontroli oraz promocji i informacji PO liŚ będzie się odbywała na podstawie opisów stanowisk.

- b) Za wydatki kwalifikowalne w ramach PT PO liŚ będą mogły być uznane wydatki poniesione na wynagrodzenia (wraz ze składkami na ubezpieczenia społeczne i fundusze pozaubezpieczeniowe płacone przez pracodawcę), tj. w szczególności (z zastrzeżeniem wydatków niekwalifikowalnych, o których mowa w lit. c):
 - i) płaca zasadnicza,
 - ii) dodatek funkcyjny,
 - iii) dodatek stażowy,
 - iv) dodatki za stopień służbowy,
 - v) składka na ubezpieczenia społeczne,
 - vi) składka na Fundusz Pracy,
 - vii) składka na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych,

- viii) nagrody, premie (z wyłączeniem nagród jubileuszowych),
- ix) dodatki do wynagrodzeń wynikające z obowiązujących przepisów prawa³¹,
wynagrodzenie chorobowe (do 33 dni),
- x) dodatkowe wynagrodzenia roczne wraz ze składkami na ubezpieczenia społeczne i fundusze pozaubezpieczeniowe płacone przez pracodawcę; koszty dodatkowego wynagrodzenia rocznego (tzw. „trzynastki”) mogą być kwalifikowalne proporcjonalnie do okresu, w jakim pracownik wykonywał zadania kwalifikowalne w ramach PO LiŚ. Oznacza to np., że dodatkowe wynagrodzenie roczne za 2007 r. (wypłacane w 2008 r.) dla pracownika, któremu powierzono obowiązki kwalifikowalne w ramach PO LiŚ od 1.01.2008 nie stanowi wydatku kwalifikowalnego w ramach PT PO LiŚ,
- xi) wynagrodzenie za pracę w godzinach nadliczbowych, jeżeli w danej instytucji wszystkich pracowników obowiązują jednakowe zasady w tym zakresie, a praca w godzinach nadliczbowych jest odpowiednio rejestrowana.

Podstawą do uznania za kwalifikowalne dodatków do wynagrodzeń, nagród oraz premii będzie ujęcie ich w regulaminie pracy bądź regulaminie wynagradzania danej instytucji, odnoszącym się do wszystkich pracowników danej instytucji.

- c) Za wydatki niekwalifikowalne związane z wynagrodzeniami w ramach pomocy technicznej uznane będą:
 - i) wydatki na wynagrodzenia pracowników wspierających pracę osób, o których mowa w pkt 2 lit. a, tj. w szczególności wynagrodzenia pracowników odpowiedzialnych za sprawy kadrowe, pracowników obsługi technicznej, ochrony, pracowników zajmujących się utrzymaniem czystości, kierowców itp.,
 - ii) zasiłki i inne świadczenia finansowane ze środków ZUS (np. zasiłek rehabilitacyjny, macierzyński, opiekuńczy oraz wyrównawczy),
 - iii) zasiłki finansowane z budżetu państwa (zasiłek pielęgnacyjny i zasiłek rodzinny),
 - iv) zasiłek chorobowy,
 - v) odpisy na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych, świadczenia finansowane z ZFŚS (np. wczasy „pod gruszą”, bony żywieniowe, dopłaty do stołówki, itp.),
 - vi) odprawy emerytalno-rentowe,
 - vii) nagrody jubileuszowe,
 - viii) składki na PFRON.

3) Inne wydatki związane z zatrudnianiem pracowników:

³¹ W przypadku, gdy zasady dotyczące wypłaty tych dodatków (np. ich wysokość, okres wypłaty, determinanty wpływające na wysokość) wynikają z ustaw, przepisów wykonawczych do ustaw, a w odniesieniu do dodatków wynikających z regulaminu instytucji – z regulaminu bądź innych dokumentów powiązanych z regulaminem.

- a) Za wydatki kwalifikowalne w ramach PT PO liŚ, w ramach kategorii: wydatki na wdrażanie, będą mogły być uznane wydatki na zamieszczanie ogłoszeń o naborze na stanowiska związane z wykonywaniem zadań, o których mowa w pkt 2 lit. a.
- b) Za wydatki niekwalifikowalne w ramach PT PO liŚ uznane będą:
 - i) wydatki poniesione na zakup okularów korygujących wzrok,
 - ii) wydatki poniesione na przeprowadzenie badań wstępnych i okresowych,
 - iii) wydatki poniesione na zakup dodatkowych usług zdrowotnych dla pracowników.

6.12.2 Sekcja 2 - Wydatki na wdrażanie - wsparcie instytucji poprzez zawieranie umów zleceń z osobami fizycznymi

- 1) Warunkiem uznania ww. wydatku za kwalifikowalny jest określenie w umowie cywilnoprawnej bądź w załączniku do umowy „zakresu usługi” precyzującego, jakiego rodzaju czynności w zakresie merytorycznego wsparcia procesu programowania, zarządzania, wdrażania, monitorowania, audytu, oceny, certyfikacji i kontroli oraz promocji i informacji PO liŚ będzie wykonywać osoba zatrudniona na podstawie umowy cywilnoprawnej oraz okres, w jakim czynności te będą wykonywane.
- 2) **Za niekwalifikowalne** w ramach PT PO liŚ uznane zostaną wydatki poniesione w związku z zawarciem umów cywilnoprawnych zawieranych przez daną instytucję z własnymi pracownikami. **W wyjątkowych sytuacjach** ww. wydatki mogą być uznane za kwalifikowalne, jeżeli dotyczą **incydentalnego** zaangażowania ekspertów będących pracownikami danej instytucji w zadania związane z realizacją PO liŚ oraz jeżeli są zgodne z prawem, w tym w szczególności z prawem pracy i ustawą Pzp. W przypadku, gdy zaangażowanie ww. ekspertów nie ma charakteru incydentalnego, lecz ma charakter powtarzalny, zadania związane z realizacją PO liŚ powinny być uwzględnione w zakresie obowiązków danego pracownika w ramach umowy o pracę.

Wydatki na wynagrodzenie konsultantów w punktach informacyjnych PO liŚ zatrudnionych na podstawie umów cywilnoprawnych, zawartych zgodnie z obowiązującym prawem, w tym przede wszystkim z przepisami w zakresie prawa pracy i ustawy Pzp, stanowią wydatek kwalifikowalny.

6.12.3 Sekcja 3 - Wydatki na wdrażanie - zakup i instalacja sprzętu, wyposażenia, oprogramowania, licencji, utrzymanie i rozbudowa systemów informatycznych

6.12.3.1 Podsekcja 1 - Zakup i instalacja sprzętu komputerowego, sprzętu audiowizualnego, telekomunikacyjnego, informatycznego i teleinformatycznego, sprzętu biurowego i biurowo-kancelaryjnego, wyposażenia, oprogramowania, licencji oraz materiałów biurowych

Decydując o parametrach zakupywanego sprzętu, beneficjent powinien wziąć pod uwagę rzeczywiste potrzeby, tak by funkcjonalność sprzętu była adekwatna do potrzeb pracowników. Nieuzasadnione jest np. zakupywanie sprzętu komputerowego przystosowanego do obsługi zaawansowanych programów graficznych dla pracowników, którzy nie zajmują się informacją i promocją w zakresie wymagającym obsługi ww. programów. W przypadku, gdy parametry zakupionego sprzętu będą wyraźnie odbiegały od potrzeb pracowników, tego rodzaju wydatki będą mogły być zakwestionowane jako wydatki niekwalifikowalne.

1) Zakup i instalacja sprzętu, wyposażenia, oprogramowania, licencji oraz materiałów biurowych dla pracowników.

Wydatki na ww. sprzęt, oprogramowanie, licencje i materiały, przeznaczony dla pracowników i wykorzystywany na potrzeby PO liŚ, będą kwalifikowalne w ilości zgodnej ze średnioroczną liczbą etatomiesięcy zaangażowanych we wdrażanie PO liŚ. Niezbędnym warunkiem uznania wydatków związanych z zakupem sprzętu za kwalifikowalne jest, aby zakupiony sprzęt wykorzystywany był przez pracowników, którzy wykonują choć w części zadania związane z PO liŚ.

Powyższa zasada dotyczy również sprzętu i wyposażenia na potrzeby działań informacyjno-promocyjnych oraz punktów informacyjnych.

2) Zakup i instalacja sprzętu, wyposażenia, oprogramowania, licencji i materiałów biurowych na potrzeby komórki organizacyjnej zajmującej się wdrażaniem PO liŚ.

Wydatki na ww. sprzęt, oprogramowanie, licencje i materiały przeznaczone na potrzeby komórki organizacyjnej (tj. na potrzeby więcej niż jednego pracownika) zajmującej się wyłącznie wdrażaniem PO liŚ będą mogły być uznane za kwalifikowalne. W przypadku komórki organizacyjnej wykonującej również inne zadania, wydatki te będą mogły być uznane za kwalifikowalne proporcjonalnie do liczby etatomiesięcy zaangażowanych w danej komórce organizacyjnej we wdrażanie PO liŚ w odniesieniu do liczby etatomiesięcy zatrudnionych ogółem w danej komórce organizacyjnej.

Powyższa zasada dotyczy również sprzętu i wyposażenia na potrzeby działań informacyjno-promocyjnych. oraz punktów informacyjnych.

3) Zakup komputerów przenośnych.

W przypadku, gdy cena komputera przenośnego jest zbliżona do ceny komputera stacjonarnego o podobnych parametrach możliwe jest zakupienie na potrzeby pracowników komputerów przenośnych zamiast stacjonarnych. Zakupu takiego dokonuje się na takich samych zasadach jak opisane w punkcie 1.

Ponadto możliwy jest zakup dodatkowej puli komputerów przenośnych wykorzystywanych na potrzeby kontroli lub działań informacyjno-promocyjnych.

W przypadku, gdy komputer przenośny z puli dodatkowej będzie wykorzystywany wyłącznie do zadań związanych z realizacją PO liŚ, wydatek związany z jego zakupem będzie mógł być uznany za kwalifikowalny w 100%.

W przypadku, gdy komputer przenośny z puli dodatkowej będzie wykorzystywany również do innych zadań, za kwalifikowalną będzie mogła być uznana część wydatku proporcjonalnie do liczby etatomiesięcy w danej instytucji związanych z wdrażaniem PO liŚ w relacji do liczby etatomiesięcy ogółem w danej instytucji.

Wydatki poniesione na zakup komputerów przenośnych w nieuzasadnionej ilości będą mogły być zakwestionowane jako wydatki niekwalifikowalne.

4) Za wydatki niekwalifikowalne będą uznawane wydatki poniesione na:

- a) sprzęt i wyposażenie niezwiązane bezpośrednio z pracą merytoryczną biura (czyli np. wyposażenie kuchni, zakup czajników, ekspresów do kawy, itp.),
- b) wyposażenie biura (np. dywan, lampa, wieszaki, kosze na śmieci), jeśli nie zostały poniesione w ramach remontu lub przystosowania biura na potrzeby wdrażania PO liŚ.

6.12.3.2 Podsekcja 2 - Wydatki związane z serwisowaniem sprzętu

- 1) Wydatki związane z serwisowaniem sprzętu wykorzystywanego na potrzeby PO liŚ mogą stanowić wydatki kwalifikowalne w ramach PT PO liŚ w przypadku, gdy serwis zapewniany jest przez instytucję zewnętrzną.
- 2) W przypadku, gdy serwis zapewniany jest przez służby wewnętrzne danej jednostki za kwalifikowalny uznany może być wydatek poniesiony na zakup części zamiennych do serwisowania sprzętu wykorzystywanego na potrzeby PO liŚ.
- 3) W przypadku eksploatacji sprzętu przez komórkę organizacyjną zajmującą się wdrażaniem PO liŚ oraz wykonującą inne zadania, wydatki związane z serwisem sprzętu będą uznane za kwalifikowalne na zasadach analogicznych do wydatków poniesionych na zakup sprzętu, określonych w Podsekcji 6.12.2.1 pkt 2.

6.12.3.3 Podsekcja 3 - Systemy informatyczne

- 1) W ramach PT PO LiŚ kwalifikowalne będą wydatki związane z budową, utrzymaniem oraz rozwojem lokalnych systemów informatycznych mających na celu obsługę PO LiŚ oraz automatyzację procesów biznesowych, tj.:
 - a) Systemu finansowo-księgowego (FK) spełniającego wymogi ustawy o rachunkowości. W przypadku, gdy system ten nie będzie wykorzystywany tylko do obsługi PO LiŚ, wydatek związany z jego zakupem będzie kwalifikowalny proporcjonalnie do liczby etatomiesięcy zaangażowanych w danej instytucji we wdrażanie PO LiŚ w relacji do całkowitej liczby etatomiesięcy zaangażowanych w danej instytucji. W szczególnych przypadkach, w których konieczność zakupu przez daną instytucję systemu finansowo-księgowego bądź informatycznego systemu kadrowego wynikają wyłącznie z udziału danej instytucji w realizacji PO LiŚ, kwalifikowalność wydatków poniesionych na zakup takich systemów będzie każdorazowo przedmiotem weryfikacji i decyzji Instytucji Zarządzającej PO LiŚ w zakresie uznania za kwalifikowalną pełnej kwoty wydatku, a nie proporcjonalnie do liczby etatomiesięcy.
 - b) LSI na poziomie instytucji odpowiedzialnej za wdrażanie programu operacyjnego, który połączony będzie z Krajowym Systemem Informatycznym monitoringu i sprawozdawczości poprzez odpowiedni interfejs komunikacyjny.
- 2) W ramach pomocy technicznej PO LiŚ kwalifikowalne będą wydatki poniesione na:
 - a) prace związane z budową LSI i/lub FK,
 - b) zakup infrastruktury informatycznej na potrzeby obsługi i utrzymania LSI,
 - c) prace związane z aktualizacją LSI i/lub FK oraz rozwojem nowych funkcjonalności.
- 3) Dopuszcza się tworzenie lokalnego systemu przez kilka instytucji zaangażowanych we wdrażanie PO LiŚ. W takim przypadku poszczególne instytucje mogą kwalifikować wydatki związane z budową i obsługą systemu proporcjonalnie do zakresu prac wykonanych na rzecz danej instytucji. Powinno to znaleźć stosowne odzwierciedlenie w dokumentach finansowych i umowach z wykonawcą.
- 4) W przypadku, gdy dana instytucja posiada już system informatyczny, kwalifikowalne będą jedynie wydatki związane z dostosowaniem systemu do obsługi PO LiŚ oraz dalszym rozwojem systemu na potrzeby PO LiŚ.
- 5) Szkolenia pracowników z zakresu obsługi LSI oraz z zakresu obsługi FK będą również mogły stanowić wydatek kwalifikowalny w ramach PT PO LiŚ. Tego rodzaju wydatki powinny być ujmowane w ramach kategorii wydatków podnoszenie kwalifikacji, a nie w ramach kategorii wydatków dotyczącej kosztów wdrażania.

6.12.4 Sekcja 4 - Wydatki na wdrażanie - wydatki poniesione na usługi doradcze i inne usługi zewnętrzne niezbędne dla prawidłowej realizacji PO liŚ

Za wydatki kwalifikowalne mogą być uznane wydatki poniesione na usługi doradcze i inne usługi zewnętrzne niezbędne dla prawidłowej realizacji PO liŚ, w tym w szczególności związane z:

- a) oceną i wyborem projektów do dofinansowania w ramach PO liŚ,
- b) kontrolą realizacji PO liŚ,
- c) przygotowaniem i prowadzeniem badań oraz opracowywaniem odpowiednich ekspertyz, analiz, sprawozdań, studiów i koncepcji zorientowanych na wsparcie procesu zarządzania oraz realizacji programu.

6.12.5 Sekcja 5 - Wydatki na wdrażanie - wydatki związane z organizacją i obsługą posiedzeń Komitetu Monitorującego oraz Podkomitetów Monitorujących PO liŚ, grup i zespołów roboczych

1) Wydatki związane z organizacją i obsługą posiedzeń Komitetu Monitorującego oraz Podkomitetów Monitorujących PO liŚ, grup i zespołów roboczych będą mogły być uznane za kwalifikowalne, jeśli są związane z jedną lub więcej spośród następujących rodzajów wydatków:

- a) usługi tłumaczeniowe,
- b) wynajem pomieszczeń na posiedzenia,
- c) wypożyczenie sprzętu audiowizualnego i innego koniecznego wyposażenia elektronicznego,
- d) dostarczenie materiałów,
- e) opłaty za udział ekspertów,
- f) wydatki związane z podróżą oraz wydatki poniesione na zakwaterowanie osób biorących udział w posiedzeniach (w tym wyżywienie).

2) W ramach PT PO liŚ kwalifikowalne mogą być wydatki poniesione przez beneficjenta PT PO liŚ – organizatora Komitetu Monitorującego, Podkomitetu Monitorującego, grup i zespołów roboczych na zwrot wydatków związanych z dojazdami i zakwaterowaniem członków (oraz ich zastępców), zamieszkałych poza miejscem obrad, w komitetach, podkomitetach monitorujących, grupach i zespołach roboczych poniesione zgodnie z poniższymi zasadami.

3) Wydatki związane z przejazdami

- a) Wydatki poniesione na przejazdy publicznymi środkami komunikacji: przez publiczne środki komunikacji należy rozumieć środki transportu autobusowego oraz kolejowego (z wyłączeniem komunikacji miejskiej). Zwrot wydatków odbywać się będzie po przekazaniu do instytucji organizującej posiedzenie oświadczenia o poniesieniu wydatków przez członka/zastępcę Komitetu Monitorującego PO liŚ, Podkomitetu Monitorującego PO liŚ, grupy lub zespołu roboczego wraz załącznikami, tj. oryginałami dokumentów: (np. biletu kolejowego, autobusowego) poświadczającego przejazd do miejsca posiedzenia i z powrotem,
- b) Wydatki poniesione na przejazdy niepublicznymi środkami komunikacji – do wysokości kosztów przejazdu publicznymi środkami na danym odcinku. Przez niepubliczne środki transportu należy rozumieć inne środki komunikacji niż wymienione w lit. a.

Dokumentem przedkładanym jako dowód poniesienia wydatku w przypadku przejazdu niepublicznymi środkami komunikacji będzie oświadczenie o poniesieniu wydatków przez członka/zastępcę Komitetu Monitorującego PO liŚ, Podkomitetu Monitorującego PO liŚ, grupy lub zespołu roboczego wraz z załącznikami, tj.:

- i) poleceniem wyjazdu służbowego (oryginał lub kopia poświadczona za zgodność z oryginałem, przy czym polecenie to w przypadku samochodu powinno zawierać następujące informacje: numer rejestracyjny i marka, pojemność silnika, oznaczenie czy jest to samochód służbowy czy prywatny oraz wskazanie ilości przebytych kilometrów),
- ii) dokumentem potwierdzającym wysokość wydatku (np. bilet lotniczy, faktura za taksówkę, itp.) - jeżeli w przypadku danego środka transportu jest to możliwe.

4) Wydatki związane z zakwaterowaniem

Zwrot wydatków odbywać się będzie po przekazaniu do instytucji organizującej posiedzenie oświadczenia o poniesieniu wydatków przez członka/zastępcę Komitetu Monitorującego PO liŚ, Podkomitetu Monitorującego PO liŚ, grupy lub zespołu roboczego wraz z załącznikami, tj. oryginałem faktury bądź dokumentem równoważnym poświadczającym poniesienie wydatków związanych z zakwaterowaniem. W przypadku zlecenia kosztów organizacji Komitetu Monitorującego PO liŚ, Podkomitetu Monitorującego PO liŚ, grupy lub zespołu roboczego instytucji zewnętrznej (w tym również organizacji zakwaterowania), rozliczenie kosztów zakwaterowania będzie dokonywane na podstawie dokumentu przedstawianego przez organizatora Komitetu Monitorującego PO liŚ, Podkomitetu Monitorującego PO liŚ, grupy lub zespołu roboczego.

Wydatek związany z noclegiem nie może przekroczyć 350 zł za pokój za dobę. W przypadku przekroczenia tej kwoty, zwrotowi podlegały będą wydatki na nocleg do wysokości ww. limitu.

5) Zwrot od organizatora posiedzenia wydatków poniesionych na dojazdy lub zakwaterowanie nie przysługuje członkom komitetu bez prawa głosu oraz przedstawicielom IZ, IP, IW/IPII, jak również GDDKiA oraz PKP PLK S.A, które mogą uwzględnić ww. wydatki jako kwalifikowalne na ogólnych zasadach określających kwalifikowalność wydatków związanych z podróżami służbowymi w ramach alokacji PT PO liŚ przyznanych tym instytucjom.

6.12.6 Sekcja 6 - Wydatki na wdrażanie - wydatki związane z podróżami służbowymi

1) Wydatki związane z przejazdami i zakwaterowaniem beneficjentów PT PO liŚ do celów kontroli, uczestnictwa w szkoleniach, spotkaniach, komitetach, itp. wynikających z realizacji zadań związanych z PO liŚ mogą być uznane za kwalifikowalne w ramach PT PO liŚ, jeżeli zostaną zachowane opisane poniżej zasady.

2) Sposób rozliczania podróży służbowych pracowników zatrudnionych w państwowych lub samorządowych jednostkach sfery budżetowej określają: rozporządzenie w sprawie należności z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju oraz rozporządzenie w sprawie należności z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju. Pracodawcy spoza sfery budżetowej mogą:

- a) przyjąć zasady wynikające z ww. rozporządzeń,
- b) określić je we własnym zakresie w układzie zbiorowym lub regulaminie wynagradzania,
- c) określić je w umowie o pracę w przypadku, gdy nie jest objęty układem zbiorowym lub nie jest zobowiązany do ustalania regulaminu wynagradzania.

W innych przypadkach zastosowanie mają przepisy ww. rozporządzenia.

3) Nie jest dopuszczalne, aby pracodawca spoza sfery budżetowej określając inny niż w ww. rozporządzeniu sposób rozliczania podróży służbowych różnicował stosowane zasady w odniesieniu do podróży, których koszty będą stanowiły wydatek kwalifikowalny w ramach PT PO liŚ, w porównaniu do pozostałych wyjazdów pracowników.

4) Stawki dotyczące wyjazdów służbowych określone są w ww. rozporządzeniu (lub w przypadku pracodawców spoza sfery budżetowej w inny sposób), jako wydatki kwalifikowalne w ramach pomocy technicznej PO liŚ traktowane będą wszystkie wydatki, które pracodawca wypłaca pracownikowi z tytułu podróży służbowej na mocy ww.

rozporządzeń. Dokumentami służącymi rozliczeniu ww. wydatków będą dokumenty wymagane ww. rozporządzeniem, tj. np. druk delegacji, faktura za hotel itp.

- 5) W odniesieniu do podróży krajowych ustalony zostaje maksymalny koszt noclegu na poziomie 350 zł za pokój za dobę. W przypadku przekroczenia tej kwoty, za kwalifikowalne będą uznane wydatki na nocleg do wysokości ww. limitu. W odpowiednio uzasadnionych przypadkach możliwe będzie uznanie za kwalifikowalne wydatków przekraczających ww. kwotę.
- 6) W odniesieniu do podróży zagranicznych, koszty noclegu nie mogą przekraczać limitu hotelowego określonego na dany kraj w rozporządzeniu w sprawie należności z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju.
- 7) Wydatki związane z przejazdem samochodem prywatnym, służbowym lub taksówką oraz koszty przelotów samolotem mogą być w całości zadeklarowane jako wydatki kwalifikowalne, w szczególnych, uzasadnionych przypadkach, za zgodą instytucji delegującej, **pod warunkiem, że wykorzystanie takiego środka transportu jest najbardziej efektywne i uzasadnione ekonomicznie**. Ostateczna decyzja w tym zakresie będzie jednakże należała do instytucji dokonującej weryfikacji wniosku o płatność. Decyzja instytucji dokonującej weryfikacji wniosku o płatność o uznaniu tego rodzaju wydatków za kwalifikowalne będzie uzależniona w szczególności od oceny efektywności poniesionego wydatku (tj. np. możliwości połączeń, skrócenia czasu podróży, kalkulacji kosztów).
 - a) W przypadku wykorzystania samochodów prywatnych, za kwalifikowalne można uznać koszty używania samochodów dla celów służbowych zgodnie ze stawkami określonymi w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 25 marca 2002 r. *w sprawie warunków ustalania oraz sposobu dokonywania zwrotu kosztów używania do celów służbowych samochodów osobowych, motocykli i motorowerów niebędących własnością pracodawcy*.
 - b) W przypadku wykorzystania samochodów służbowych, za kwalifikowalne można uznać koszty używania samochodów rozliczane zgodnie z zasadami obowiązującymi w danej instytucji w odniesieniu do wszystkich podróży służbowych.

6.12.7 Sekcja 7 - Wydatki na wdrażanie - koszty ogólne

Zasady opisane w tej sekcji odnoszą się także do funkcjonowania punktów informacyjnych PO liŚ.

- 1) Wynajem, remont

Koszty wynajmu i remontu pomieszczeń (m.in. wynajmu powierzchni biurowych, magazynów, archiwów, prac remontowych, opracowania dokumentacji na potrzeby remontu (np. projektów architektonicznych) na potrzeby wdrażania PO liŚ będą mogły być uznane za kwalifikowalne w ramach PT PO liŚ za wyjątkiem kosztów najmu i remontu pomieszczeń IZ, które będą finansowane w ramach PO PT 2007-2013. W przypadku, gdy pomieszczenia wykorzystywane będą również przez pracowników, dla których zadania związane z PO liŚ stanowią jedynie część obowiązków, za kwalifikowalną będzie można uznać jedynie tę część wydatku, która odpowiada wykorzystaniu pomieszczeń na potrzeby PO liŚ tj. część proporcjonalną do liczby etatomiesięcy zaangażowanych we wdrażanie PO liŚ w stosunku do ogólnej liczby etatomiesięcy wykorzystującej dane pomieszczenia. Beneficjent będzie miał obowiązek na etapie wniosku o płatność przedstawienia metodologii wyliczania, jaką część całkowitych kosztów wynajmu/remontu stanowią wydatki związane z PO liŚ.

Wydatki związane z bieżącą konserwacją budynku (np. węzła ciepłego) nie stanowią wydatków kwalifikowalnych w ramach PT PO liŚ.

Wynajem powierzchni parkingowej nie stanowi wydatku kwalifikowalnego w ramach PT PO liŚ.

W przypadku, gdy umowa najmu obejmuje nie tylko najem powierzchni biurowej, ale również zakres, który nie jest kwalifikowalny w ramach PO liŚ (np. najem powierzchni parkingowej, media oraz inne wydatki bieżące), niekwalifikowalne pozycje powinny być odrębnie wyszczególnione oraz wycenione w umowie najmu i te pozycje nie mogą być uznane za kwalifikowalne.

2) Media oraz inne wydatki bieżące

Wydatki poniesione na opłaty za prąd, gaz, energię, wodę, odprowadzanie ścieków, wywóz nieczystości, sprzątanie, ochronę, wydatki na zakup środków czystości nie będą stanowiły wydatków kwalifikowalnych w ramach PT PO liŚ. Również wydatki poniesione na sprzątanie ochronę pomieszczeń, zakup środków czystości, zapewnienie obiegu dokumentów wewnątrz instytucji, itp. nie stanowią wydatków kwalifikowalnych w ramach PT PO liŚ.

3) Zakup usług pocztowych, telekomunikacyjnych i teleinformatycznych

Wydatki związane z zakupem usług pocztowych, telekomunikacyjnych i teleinformatycznych mogą stanowić wydatki kwalifikowalne w ramach PT PO liŚ, w części, w której są związane wyłącznie z zadaniami związanymi z realizacją PO liŚ.

4) Opłaty za usługi bankowe

Wydatki związane z otwarciem i prowadzeniem odrębnego rachunku bankowego oraz opłaty pobierane od dokonywanych transakcji finansowych są wydatkami kwalifikowalnymi w ramach PT PO IiŚ.

- 5) Wydatki związane z archiwizacją dokumentów (zarówno w formie elektronicznej jak i papierowej) oraz wydatki związane z przekazywaniem dokumentów do KE mogą być uznane za kwalifikowalne.
- 6) Zakup wody dla pracowników uznawany będzie za wydatek niekwalifikowalny.

6.12.8 Sekcja 8 - Wydatki związane z podnoszeniem kwalifikacji

- 1) Wydatki opisane w niniejszej Sekcji odnoszą się do osób zatrudnionych na podstawie umów o pracę, a w uzasadnionych sytuacjach również do osób zatrudnionych w ramach umów cywilnoprawnych.
- 2) W odniesieniu do osób zatrudnianych w ramach umów cywilnoprawnych, za kwalifikowalne będą mogły być uznane wydatki związane z udziałem w szkoleniach, seminariach, konferencjach, itp. formach podnoszenia kwalifikacji, **z wyłączeniem** wszelkiego rodzaju studiów oraz kursów kończących się egzaminem uprawniającym do otrzymania certyfikatu).
- 3) Pracownicy GDDKiA oraz PKP PLK S.A. mogą uczestniczyć w szkoleniach dla instytucji w systemie zarządzania PO IiŚ organizowanych przez IZ, IP, IW/IPII wyłącznie w zakresie pomocy technicznej.
- 4) Za wydatki kwalifikowalne w zakresie podnoszenia kwalifikacji można uznać wydatki poniesione na podnoszenie kwalifikacji pracowników beneficjentów PT PO IiŚ i osób zatrudnionych w ramach umów cywilnoprawnych, z zastrzeżeniem postanowień pkt 2, w zakresie zgodnym z wykonywanymi przez nich zadaniami w ramach PO IiŚ, tj.:
 - a) uczestnictwo w formach podnoszenia kwalifikacji (w tym m.in. w zakresie nauki języków urzędowych UE, obsługi LSI/KSI), w szczególności:
 - b) wydatki związane z organizacją szkoleń, warsztatów, seminariów, kursów, (np. wynajem sali, sprzętu multimedialnego, wynagrodzenie prelegentów zewnętrznych, powielanie materiałów, catering, wydatki poniesione na zapewnienie prelegentom (także w przypadku, gdy są oni przedstawicielami IZ, IP, IW/IPII) dojazdu, noclegu i wyżywienia),
 - c) wydatki związane z udziałem pracowników beneficjentów PT PO IiŚ w formach podnoszenia kwalifikacji organizowanych poza instytucją beneficjenta PT PO IiŚ (w tym m.in. stażach, praktykach i wizytach studyjnych w innych krajach biorących

udział w realizowaniu polityki spójności UE dla pracowników beneficjentów PT PO liŚ).

- d) wydatki związane z egzaminami w celu uzyskania certyfikatów (w tym m.in. certyfikatów językowych) w przypadku uzyskania pozytywnego wyniku egzaminu. Wydatki poniesione na egzaminy certyfikujące, które nie zakończą się wynikiem pozytywnym, nie będą stanowiły wydatku kwalifikowalnego w ramach PT PO liŚ.
- 5) Wydatki poniesione na podnoszenie kwalifikacji pracowników beneficjentów PT PO liŚ, którzy są zaangażowani w wykonywanie zadań związanych z programowaniem, zarządzaniem, wdrażaniem, monitorowaniem, audytem, oceną, certyfikacją i kontrolą oraz promocją i informacją w ramach PO liŚ w mniej niż 100%, mogą być uznane za kwalifikowalne do wysokości 100%.
- 6) W przypadku pracowników zajmujących się zarówno PO liŚ, jak i innymi PO (np. PO IG, PO KL), pracodawca podejmując decyzję o sfinansowaniu szkolenia w ramach PT PO liŚ lub PT innych PO powinien wziąć pod uwagę stopień zaangażowania pracownika w realizację danego programu. Należy pamiętać również, że wydatek uznany za kwalifikowalny w ramach PT innego PO nie będzie mógł być przedstawiony do refundacji w ramach PT PO liŚ.
- 7) Wydatki poniesione na szkolenia pracowników, którzy wykonują zadania w części dotyczące realizacji PO liŚ, a w pozostałej części dotyczące realizacji PWW (Funduszu Spójności na lata 2004-2006, SPO Transport, SPO WKP), będą mogły być kwalifikowalne w 100% w ramach PT PO liŚ. Jednak, jeżeli pozwalają na to zasady kwalifikowalności w ramach PWW, w pierwszej kolejności należy na tego rodzaju działania wykorzystać środki dostępne w ramach PWW.
- 8) W celu zapewnienia odpowiedniej trwałości projektu, instytucja kierująca pracownika na szkolenie powinna ustalić odpowiednie procedury organizacji szkoleń (politykę szkoleniową), w których określone zostaną m.in. wymogi na temat zobowiązania pracownika uczestniczącego w szkoleniach, kursach itp. do przepracowania w instytucji kierującej go na szkolenia odpowiedniego okresu czasu po zdobyciu odpowiednich kwalifikacji. W przypadku finansowania studiów podyplomowych, inżynierskich, licencjackich, magisterskich lub doktoranckich do wniosku o płatność beneficjent dołączał będzie oświadczenie o zgodności studiów z zakresem obowiązków wykonywanych w ramach wdrażania PO liŚ. Wzór oświadczenia o zgodności studiów z zakresem obowiązków wykonywanych w ramach wdrażania PO liŚ jest określony w dokumencie pn. „System wdrażania XIV i XV osi priorytetowej (pomoc techniczna) w ramach PO liŚ”.

- 9) Warunkiem uznania za kwalifikowalne wydatków związanych z udziałem pracowników w formach podnoszenia kwalifikacji, jest odpowiednie udokumentowanie udziału pracowników w kursie, szkoleniu itd. Zatem, w dokumentacji dotyczącej przebiegu projektu powinny zostać zgromadzone poświadczony za zgodność z oryginałem w szczególności:
- a) kopie zaświadczeń z uczestnictwa w szkoleniach/kursach odpłatnych,
 - b) delegacje, w przypadku udziału w szkoleniach/kursach bezpłatnych,
 - c) kopie uzyskanych przez pracowników certyfikatów, w przypadku finansowania kosztów uzyskania certyfikatów.
- 10) Specjalistyczne szkolenia dla pracowników punktów informacyjnych (dotyczące np. obsługi klienta) będą kwalifikowalne w ramach kategorii Informacja i promocja finansowanej w ramach działania 14.2 lub 15.2 nie mogą być wykazywane w ramach kategorii Podnoszenie kwalifikacji finansowanej w ramach działania 14.1 lub 15.1.
- 11) W ramach PT PO IiŚ za kwalifikowalne uznane będą zakupy materiałów dydaktycznych (w tym m.in.: zakup i prenumerata czasopism, zakup podręczników do nauki języków obcych itp.). Wydatki takie należy ujmować w kategorii „wydatki na wdrażanie”.

6.12.9 Sekcja 9 - Informacja i promocja

- 1) Niniejsza sekcja dotyczy wydatków ponoszonych przez IZ, IP, IW/IPII. Wydatki na działania informacyjno-promocyjne ponoszone przez GDDKiA oraz PKP PLK S.A. nie stanowią wydatku kwalifikowalnego w ramach PT PO IiŚ (stanowią wydatki kwalifikowalne w ramach poszczególnych projektów inwestycyjnych).
- 2) W ramach wydatków na informację i promocję możliwe będzie finansowanie przede wszystkim wydatków związanych z działaniami określonymi w Planie komunikacji PO IiŚ na lata 2007-2013 (zwanym dalej Planem komunikacji), w tym m.in. szkoleń, konferencji, przygotowania i dystrybucji publikacji, budowy i utrzymania stron internetowych, utworzenia i funkcjonowania punktów informacyjnych.
- 3) W ramach tej kategorii będą kwalifikowalne również specjalistyczne szkolenia dla pracowników punktów informacyjnych (dotyczące np. obsługi klienta). Szkolenia takie nie mogą być wykazywane w ramach kategorii *Podnoszenie kwalifikacji finansowanej* w ramach działania 14.1 lub 15.1. Ponadto, możliwe będzie finansowanie działań informacyjnych i promocyjnych, które nie są określone w Planie komunikacji, pod warunkiem ich wcześniejszego zatwierdzenia przez IZ w ramach rocznych planów

działań informacyjnych i promocyjnych na dany rok kalendarzowy (przygotowywanych zgodnie z *Wytycznymi w zakresie informacji i promocji Ministra Rozwoju Regionalnego*).

- 4) W odniesieniu do szkoleń i konferencji skierowanych do grup odbiorców określonych w Planie komunikacji możliwe będzie uznanie za kwalifikowalne w szczególności wydatków poniesionych na:
 - a) wynajęcie sali, sprzętu multimedialnego,
 - b) przygotowanie i powielenie materiałów,
 - c) wyżywienie,
 - d) wynagrodzenia ekspertów zewnętrznych,
 - e) zakwaterowanie (z wyłączeniem beneficjentów i potencjalnych beneficjentów PO liŚ),
 - f) przejazdy (z wyłączeniem beneficjentów i potencjalnych beneficjentów PO liŚ).
- 5) Wydatki poniesione na zapewnienie prelegentom dojazdu, noclegu i wyżywienia (także w przypadku, gdy są oni przedstawicielami IZ, IP, IW/IPII) mogą być uznane za kwalifikowalne.
- 6) Do rozliczania wydatków poniesionych na zakwaterowanie i dojazdy należy stosować odpowiednio zasady określone w pkt 6.12.5.
- 7) Beneficjenci PO liŚ mogą wydatki poniesione na przejazdy i noclegi związane z udziałem w szkoleniach zadeklarować jako wydatki kwalifikowalne w ramach wydatków poniesionych na zarządzanie projektem.
- 8) W ramach działania 14.2 lub 15.2 możliwe jest także udzielanie wsparcia (w postaci szkoleń z zakresu PO liŚ oraz udostępniania materiałów informacyjno-promocyjnych) punktom informacyjnym działającym w ramach funkcjonujących już sieci (np. CIE, ED i inne).

6.12.10 Sekcja 10 - Ewaluacja

- 1) Niniejsza sekcja dotyczy wydatków ponoszonych przez IZ, IP, IW/IPII. Wydatki na działania ewaluacyjne ponoszone przez GDDKiA oraz PKP PLK S.A. nie stanowią wydatku kwalifikowalnego w ramach PT PO liŚ.
- 2) W ramach PT PO liŚ za kwalifikowalne uznane będą wydatki związane z realizacją operacji mających na celu zapewnienie środków i narzędzi niezbędnych dla prowadzenia zgodnego z wymaganiami i skutecznego procesu oceny przebiegu realizacji PO liŚ.

- 3) Szczegółowe zadania z zakresu ewaluacji Instytucje Pośredniczące określają w rocznym planie ewaluacji zatwierdzanym przez IZ.

6.12.11 Sekcja 11 - Pozostałe wydatki

Wydatki związane z programowaniem przyszłych interwencji strukturalnych w ramach nowej perspektywy budżetowej UE będą mogły być uznane za kwalifikowalne.

Załącznik nr 1 WZÓR OŚWIADCZENIA O KWALIFIKOWALNOŚCI VAT

Załącznik nr..... do umowy nr.....z dniao dofinansowanie projektu.....(nazwa projektu).

Nazwa i adres beneficjenta

(miejsce i data)

OŚWIADCZENIE O KWALIFIKOWALNOŚCI VAT

W związku z ubieganiem się.....(*nazwa beneficjenta oraz jego status prawny*)..... (zwanym/ą dalej „Beneficjentem”) o przyznanie dofinansowania ze środków(*nazwa funduszu*) w ramach PO Infrastruktura i Środowisko na realizację projektu.....(*nazwa projektu*),..... (*zwany dalej „projektem”*) *Beneficjent* oświadcza, iż realizując powyższy projekt nie może odzyskać w żaden sposób poniesionego kosztu podatku VAT, którego wysokość została określona we wniosku o dofinansowanie.

Jednocześnie *Beneficjent* zobowiązuje się do zwrotu zrefundowanej w ramach *projektu* części poniesionego VAT, jeżeli zaistnieją przesłanki umożliwiające odzyskanie tego podatku* przez *Beneficjenta*.

.....

(podpis i pieczęć)

* Por. z art. 91 ust. 7 ustawy z dnia 11 marca 2004r. o podatku od towarów i usług (Dz. U. z 2004 r., Nr 54, poz. 535, z późn. zm.).

Załącznik nr 2 Lista szczegółowych kategorii wydatków, dla których warunkiem uznania za kwalifikowalne jest bezpośrednio wskazanie we wniosku o dofinansowanie (w pkt zatytułowanym „Opis projektu”) oraz wskazanie w umowie o dofinansowanie:

- 1) wydatki związane z przygotowaniem projektu (jeżeli przygotowanie projektu stanowi część projektu inwestycyjnego),
- 2) wydatki związane z zarządzaniem projektem (powinny być szczegółowo opisane i uzasadnione),
- 3) wydatki poniesione na nabycie nieruchomości lub związane z nabyciem prawa wieczystego użytkowania nieruchomości,
- 4) wydatki związane z adaptacją bądź remontem budynków lub budowli nabytych w ramach wydatków kwalifikowalnych,
- 5) w przypadku wywłaszczenia, niezbędne opłaty związane z decyzją o wywłaszczeniu, takie jak wycena rzeczoznawcy, pomoc prawna, tymczasowa umowa dzierżawy przedmiotowego gruntu jak również odszkodowania za wywłaszczenie,
- 6) wydatki poniesione na obowiązkowy wykup nieruchomości lub obowiązkowe odszkodowania wynikające z ustanowienia obszaru ograniczonego użytkowania,
- 7) wydatki poniesione na zakup przenośnych środków trwałych, które nie będą na stałe zainstalowane w projekcie (np. specjalistyczne pojazdy do monitorowania sieci kanalizacyjnej, wozy asenizacyjne, samochody ratownictwa chemicznego, samochody ratowniczo – gaśnicze, w przypadku projektów polegających na sortowaniu odpadów u źródła ich powstania – specjalne samochody, kontenery i pojemniki na śmieci (pod warunkiem stosowania zasad dotyczących pomocy publicznej), specjalistyczny sprzęt komputerowy, fotoradary zamontowane w pojazdach właściwych służb itp.) – wraz z uzasadnieniem,
- 8) wydatki na przenośne środki trwałe nie zainstalowane na stałe w projekcie, zakupione lub wytworzone w celu realizacji projektu (np. samochody, komputery, meble, drukarki, itp.) – wraz z uzasadnieniem,
- 9) wydatki związane z wykorzystaniem, innych niż leasing, technik finansowania nie powodujących natychmiastowego przeniesienia prawa własności,
- 10) inne kategorie wydatków niż wskazane w Podrozdziałach 6.1-6.8 i 6.12 *Wytycznych*,
- 11) ewentualne wydatki związane ze szkoleniem personelu obsługującego infrastrukturę wytworzoną w wyniku realizacji projektu lub na testowanie projektu i jego wyposażenia,
- 12) koszty związane z wkładem niepieniężnym.

Lista szczegółowych kategorii wydatków, które powinny być wskazane we wniosku o dofinansowanie (natomiast nie trzeba ich wskazywać w umowie o dofinansowanie):

- 1) wydatki poniesione na podatek od towarów i usług; do wniosku o dofinansowanie beneficjent powinien ponadto dołączyć „Oświadczenie o kwalifikowalności VAT”,
- 2) jeżeli w ramach realizacji projektu będą realizowane prace związane z przebudową urządzeń obcych (jest to dopuszczalne w zakresie określonym w projekcie budowlanym) we wniosku o dofinansowanie należy zamieścić krótką informację w tej kwestii.